

The Project Gutenberg eBook of Pörssiylimys: Erään amerikalaisen miljoonamiehen elämäntarina, by Upton Sinclair

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Pörssiylimys: Erään amerikalaisen miljoonamiehen elämäntarina

Author: Upton Sinclair

Translator: Hanna Pispä

Release date: June 30, 2014 [EBook #46147]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PÖRSSIYLIMYS: ERÄÄN AMERIKALAISEN MILJOONAMIEHEN ELÄMÄNTARINA ***

Produced by Tapio Riikonen

PÖRSSIYLIMYS

Erään amerikalaisen miljoonamiehen elämäntarina

Kirj.

UPTON SINCLAIR

Suomentanut H. P.

K. Kaatra, Tampere, 1907.

Vihtori Kososen Kirjapaino, Helsinki, 1907.

I.

Tämä on sivistyneen ihmisen elämäntarina — ei kyhätty unelmista eikä ilmalinnoista, vaan yksinkertaisesta todellisuudesta, joka meitä kaikkialla ympäröi.

II.

Jokaista sananlaskua, jokaista lennokasta sutkausta voitaisiin kutsua innostuskivettymäksi. Ne ovat aikoinaan olleet eläviä sanoja, mielentilan ilmaisuja, ihmissielusta toiseen singahtelevia kipinöitä, joita nyt puheessa käytämme ollenkaan ajattelematta niiden oikeata alkuperää. Kun minun kertomukseni pohjana oleva tapaus ensin tuli tunnetuksi, huomauttivat sanomalehdet heti Robert van Rensselaerin syntyneen "onnenpojaksi."

Tarkempi tutustuminen tähän viimeiseen tapahtumaan vaikuttaviin seikkoihin ei hyödyttäisi meitä ensinkään. Riittää jo kun tiedämme sankarimme maailmaan tulon olleen hänen äidilleen jotenkin epämieluisia, varsinkin koska tämä ei ollut ikänään kokenut minkäänlaisia vaikeuksia.

Hänen isänsä, herra Chauncey van Rensselaer oli pääkaupungin korkeimmissa piireissä sangen arvossa pidetty henkilö, jossa yhdistyi kaksi oivaa ominaisuutta: hän oli rikas ja harvinaisen hienosti kasvatettu mies.

Van Rensselaer vanhempi asui upiudenaikaisessa miljoonapalatsissa, numero viisituhatta neljäkymmentäneljä Viidennen avenyn varrella. Mutta kertomuksemme alussa mainitun epämiellyttävän tapahtuman ajaksi oli hän ottanut pakonsa muutamien lähimpien ystäviensä pariin, jossa koetti kuluttaa aikaansa biljardinpeluulla. Kun sitten vihdoin telefooni kilisi, alkoivat sampanjapullojen korkit paukahdella, ja ystävykset joivat van Rensselaer nuoremman menestykseksi.

Kun isä vähän myöhemmin seisoi himmeästi valaistussa huoneessa katsellen pientä, punasinertävää elävää olentoa, paisui hänen sydämensä ilosta ja ylpeydestä, ja hän lupasi juhlallisesti tehdä Robert van Rensselaerista gentlemanin, isänsä kaltaisen.

Minun täytynee heti huomauttaa sankarini elämänsä alusta saakka kokeneen tavatonta osanottoa sanomalehdistön ja asiaaharrastavan yleisön puolelta. Herra Chauncey van Rensselaer oli rikas mies, New-Yorkin oloihinkin nähden, ja pikku Robert van Rensselaerille hankittiin, ennenkuin itse näitä asioita ollenkaan ymmärsikään, vaatevarasto, jonka väitettiin maksaneen noin seitsemäntoista tuhatta dollaria. Minulla on hallussani kokonainen pinkka sanomalehtiutisia van Rensselaereista, ja olisin yhtäjaksoisesti julaissut nämät perinpohjaiset kuvaukset säilyttääkseni ne kiitolliselle jälkimaailmalle. Mutta ystävämme Robert van Rensselaer on tällä ajalla ehtinyt tulla jo aikamieheksi. Siksi kiiruhdankin heti muutamia vuosia ajassa eteenpäin. Tapaamme hänet silloin puolikasvuuisena poikana, jolla on kaksi opettajatarta, useita opettajia, tallirengki — ja sitäpaitsi kaikki muu palvelus, jota jokainen poika välttämättömästi tarvitsee.

III.

Moni poika on elämäniäkseen pilattu tällaisella hemmottelulla. Meidän täytyy sentähden totuuden nimessä edeltäkäsän sanoa, että Robbie ei koskaan joutunut pilalle, sanan varsinaisessa merkityksessä, vaan pysyi ikänsä kaiken "kelpo poikana", joka vaan joskus oli pahankurinen ja kiukutteli, silloin, näet, kun ei saanut tehdä kaikkea oman päänsä mukaan.

Muutaman vuoden kuluttua lähetettiin hänet suureen, hienoon oppilaitokseen, koko perheen esirukouksien, tallirengin ja lakeijan seuraamana. Kouluaikana oli hänen hallussaan suuri huoneusto, kaksi hevosta ja koiria, joiden sukujuuret ulottuivat kauvemmaksi taaksepäin kuin hänen omansa. Tällöin opetteli hän polttamaan erityisen hienoja sikareja, pelaamaan pokeria, harrastamaan kilpa-ajoa y.m.s. Ja tällöin hän myöskin, ollessaan juuri aikeissa asettua erääseen maan kuuluisimmista yliopistoista, joutui sangen jännittävään seikkailuun.

Tämä kirja on kuvaus räikeästä todellisuudesta, ja sellaiset menevät aina pikkuseikkoihin saakka kysymyksen koskiessa tämänlaatuisia asioita. Siksiäpä mainitsemekin Robbien mielettömästi rakastuneen erääseen kauniiseen, nuoreen tyttöön, joka asui maalla, lähellä koulua; Robbien itsensä olleen nuoren, kauniin, vilkkaan ja hemmotellun; ja että, kun hänen tuli aika jättää koulunsa, karkasi tyttö kotoaan ja seurasi rakastettuaan kaupunkiin; että molemmat nuoret viettivät pari kuukautta ilossa ja humussa; että he näitten kuukausien kuluttua joutuivat kaikenlaisiin rettelöihin; että Robbie juuri oli aikeissa naida tytön; mutta, että ukko van Rensselaerin uteliaisuus oli herännyt niitten suurenpuoleisten vaatimusten johdosta, joita poika viime aikoina oli alkanut tehdä hänen kukkaronsa suhteen; ja vihdoin, että herra Chauncey van Rensselaerin ja herra Robert van Rensselaerin välillä tapahtui yhteentörmäys edellisen työhuoneessa.

— No, Robbie, sano isä, kuinka kauvan tällaista juttua on kestänyt?

— Noin vuoden ajan, vastasi Robbie katsellen alas lattiaan.

— Vuoden? Hm! Miksi et heti sanonut minulle, kun jouduit pulaan?

— Minä — minä en voinut.

— Poikain ei tietysti koskaan pitäisi ryhtyä sellaisiin hommiin, sanoi isä, mutta kun onnettomuus kerran oli tapahtunut, olisi sinun velvollisuutesi ollut puhua siitä minulle. Sinä aijot nyt siis mennä naimisiin?

— Minä — minä rakastan häntä, vastasi poika punastuen kovin, sillä hänestä itsestäänkin kuului tämä vähän naurettavalta.

— Mutta, Robbie, väitti van Rensselaer vanhempi, mahdotontahan on naida kaikkia tyttöjä, joita rakastaa.

Kun ei Robbie tähän mitään vastannut, alkoi isä jälleen pienen vaitiolon perästä puhua.

— Ja nyt, poikaseni, sano minulle, missä hän asuu, jotta voin järjestää tämän asian, kuten mukavuutesi vaatii.

Robbie teki kauhistuneen liikkeen.

— Ethän aikone olla ankara häntä kohtaan, sanoi hän rukoillen.

— Enhän toki, vastasi isä. En ole koskaan tarpeettomasti ankara kenellekään. Voin vakuuttaa sinulle tämän tulevan järjestettyä parhaimmalla tavalla.

Pari päivää tämän jälkeen kertoivat sanomalehdet Robbien aikovan lähteä vuodeksi ulkomaille. Ja kun hän meni sanomaan jäähyväisiä Daisylle, sai hän kuulla tämän matkustaneen länttä kohti — seikka, joka tuotti hänelle huolta ja surua muutamiksi päiviksi.

IV.

Sankarimme oli matkustanut ulkomaille erään samanmielisen, muutamaa vuotta vanhemman toverinsa kera. Molemmat viipyivätkin poissa kauvemmin kuin alussa oli aijottu ja huvittelivat suunnattomasti. He olivat runsaasti rahoilla varustetut, ja Robbie oli saanut isältään luvan tehdä, mitä ikinä halusi — kunhan ei vaan menisi naimisiin. He kuljeskelivat Euroopan suurkaupungeissa ja katselivat kaikkea, sekä menneitten aikojen jälkeensä jättämää kauneutta että nykyajan tarjoilemia ihanuuksia. He asuivat parhaissa hotelleissa ja missä vaan esiintyivät, pokkuroivat ja kumartelivat ihmiset heitä, jotta sitä oikein lystikseen katseli, ja lensivät tuulen nopeudella täyttämään heidän pienimpiäkin käskyjään. Kauniit naiset koettivat kilvassa tehdä onnelliseksi Robbieta, sillä tämä oli hienomman sukupuolen suosiossa, koska hän oli antelias herra, joka maksoi aina kaikesta korkeimman taksan mukaan. Hän vuokrasi pienen, kauniin huvialuksen, jolla sitten ystävänsä ja parin miellyttävän naisen seurassa teki ihastuttavia retkiä pitkin Välimeren rannikkoa, jossa taivas on niin sininen, ja ilma niin lauha. Näillä matkoilla loikoili Robbie mukavassa nojatuolissa kannella hengittäen hyvien sikarien, harvinaisimpien hajuvesien hienoa tuoksua, ja suloisen viihdytyksen vallassa avasi sydämensä matkatovereilleen.

Sitten palasivat nämä molemmat nuoret miehet taas kotiseuduilleen. Ensin piti Robbien ruveta opiskelemaan eräässä yliopistossa, vuokrasipa hän jo asunnonkin ja hankki yhtä ja toista oleskeluaan

varten siellä. Tätä kesti kuitenkin vaan vuoden ajan, sillä Robbie oli jo nähnyt liian paljon maailmaa tyytyäkseen viettämään aikaansa yliopiston ahtaissa piireissä. Ja kun sitä paitsi vähitellen kaikille selvisi, ettei hän kumminkaan koskaan tulisi mitään tutkintoja suorittamaan, jätti hän yliopiston ja palasi New-Yorkiin asettuakseen asumaan sinne.

V.

Ja niin hän nyt vakavasti antautui kohtalonsa määräämälle kutsumukselle — hänestä tuli gentlemanni, kuten isänsäkin oli. Hän ei kaivannut kenenkään opastusta, vaan tuli toimeen omin päin. Ensin hankki hän itselleen suuremmoisen asunnon, varusti sen silmiä häikäisevällä loistolla, ja kadehdittavia olivat ne harvat miekkoset, joilla oli kunnia päästä tätä komeutta katsomaan. Sanomalehdet, joiden toimena oli ylhäisen maailman elämän kuvaileminen, mainitsivat tämän huoneuston kaupungin merkillisyyksien joukossa ja puhuivat sen suuresta kasvattavasta vaikutuksesta. Hän rupesi myöskin jäseneksi pariin klubiin, vuokrasi aition oopperassa ja teki ylimalkaan kaikki, mitä hänen asemassaan olevalta nuorelta mieheltä voitiin vaatia.

Selvää on, että Robbie seurusteli vaan hienoimmissa piireissä ja kutsuttiin päivällisille ja tanssijaisiin, jommoisiin vaan harvoilla valituilla oli mahdollisuus päästä. Hän saavutti jonkinlaista mainetta koppipelin ja polon pelaajanakin ja oli ennen pitkää Newportin ylistetyimpiä purjehtijoita.

Mutta tietysti hän vasta automobiiliennätyksellään saavutti varsinaisen kuuluisuuden. Joka päivä nähtiin hänet huristavan läpi pääkaupungin lempivaunussaan "vihreässä hirviössä." Vähän väliä sai lakeija käydä hänen sakkojaan maksamassa oikeudessa. Kerran hän onnettomuudeksi sattui ajamaan pienen pojan yli, mutta esiintyi tällöinkin niin runsaskätisenä, että saattoi ruhtinaallisella anteliaisuudellaan lapsen vanhemmat ikipäiviksi onnellisiksi.

Robbie oli siis hyvässä alussa saavuttamassa mainetta klubin jäsenenä ja elostelijana. Hän oli vähitellen oppinut joltisestikin maailmaa tuntemaan, voimme sanoa hänen tunteneen kaiken, mikä tuntemista ansaitsi. Hän oli tutkistellut ihmisiä ja ymmärsi heidät toineen, toimineen perinpohjin. En tahtoisi mitenkään lukijaini luulevan häntä kyynikoksi — päinvastoin olen jo maininnut hänen olleen "kelpo pojan." Mutta hänellä oli aivan erikoinen, kuiva tapansa ilmaista ajatuksiaan, ja hänen ruvetessaan kertomaan jotain kaskua, vaikenen keskustelu itsestään, ja piankin jokainen kuunteli vaan häntä. Robbien jutut koskettelivat kaikkia mahdollisia asioita, mutta tietysti ei voida vaatia todenmukaisimmankaan elämäkerran sankarin kertovan ihan kaikkia kokemuksiaan. Luotettava kuvaus hänen elämänsä kulusta riittänee kyllä.

Olisin kovin pahoillani, jos joku saisi sankaristani sen käsityksen, että hän oli huono ihminen. Ei läheskään! Hän kuului siihen ihmisluokkaan, jonka oikeauskoisuutta ja kunniallisuutta ei kenelläkään ole lupa epäillä. Joka sunnuntaiamu meni hän milloin minkin moitteettomasti puettun naisen seurassa kirkkoon, jossa sitten yhdessä kuuntelivat kuuluisaa kaunopuhujaa, tohtori Letence Sprayta.

Kaikissa seurakunnan toimeenpanemissa myyjäisissä hädänalaisten kansalaisten hyväksi Fidji-saarilla oli Robbie saapuvilla ja osti kaikki ylijääneet arvat, tai antoi nuorten naisten kukilla koristaa takkinsa rinnukset. Olipa hän kerran kuusi viikkoa sunnuntai-koulussa opettajanakin — myönnettäköön sen kuitenkin tapahtuneen samaan aikaan, jolloin hän oli silmittömästi rakastunut erääseen nuoreen naiseen, joka myöskin opetti siellä. Robbie alistui tynesti kaikkiin hullunkurisiin kohtauksiin, joihin tämän virkansa tähden joutui. Hän piilotti Gautierin teokset, jotka tähän asti aina olivat olleet hänen pöydällään ja kertoi joka lauantai-ilta pikkupojille, kuinka hyvä Jumala antoi Gideonin villaisen nahan pysyä kasteessa kuivana, ja kuinka hän käski sotamiesten laskeutua suulle juomaan virrasta ja teki paljon muita, erityisesti pikkupoikiin vaikuttamaan sovellettuja ihmeitä.

Tämä sunnuntai-koulu-juttu loppui kuitenkin lyhyesti, sillä isä Rensselaerin mielestä eivät naimiskaupat kysymyksessä olevan nuoren naisen kanssa olleet ensinkään toivottavat. Tästä seurasi, että nuorukaisemme turvautui entiseen lempipaikkaansa — ylellisesti kalustettuun huoneustoon kaupungin länsiosassa. Siellä samppanja virtana valui ja siellä asui kaksi nuorta naista, Robbien tuttavina. Kolmena tai neljänä iltana viikossa voitiin nähdä hänen ja parin hyvän ystävän automobiilin seisovan tämän talon edustalla ja kuultiin huutoa ja hoilotusta, joka selvästi ilmaisi Robbien olevan sangen onnellisen — ja hänenlaisensa kelpo poika sen kyllä hyvin ansaitsikin.

VI.

Olen nyt kertonut niin paljon Robert van Rensselaerin aikaisesta nuoruudesta, että luulen lukijain saaneen selvän käsityksen siitä, kuinka nämät hauskat päivät vietettiin. Kaikkiaan — oma ja ystävättäriensä asunto, klubit, automobiilit ja polo-hevoset lukuunotettuina — nousivat ystävämme menot noin kolmeensataantuhanteen dollariin vuodessa. Jos hän olisi ollut ensiluokan runoilija, säveltaiteilija jumalan armosta tai uutta sanomaa ihmiskunnalle julistava profeetta, olisi yhteiskunta suonut hänelle hengenpitimiksi ainoastaan noin tuhannennen osan tästä summasta. Kieltämättä näyttää yhteiskunta siis pitäneen häntä yhtä suuriarvoisena kuin tuhatta tuollaista varjo-olentoa yhteensä.

Tätä suloista aikaa kesti noin kolme vuotta. Mutta sitten eräänä kirkkaana talvipäivänä sai Robbie käskyn saapua isänsä konttooriin. Siellä oli näillä kahdella pitkä ja vakava keskustelu.

— Kuulehan nyt, Robbie, alotti isä, minä en ole tähän saakka sanonut sanaakaan, vaikka sinä olet tehnyt jotenkin paljon tyhmyyksiä. Minun mielestäni se on luvallista jokaiselle nuorelle miehelle, ainakin jonkun aikaa, ja minun täytyy tunnustaa, ettet sinä koskaan ole mennyt liiallisuuksiin. Minun mielipiteeni on, että poikani täytyy saada kaikkea, mikä gentlemannille kuuluu. Mutta nyt sinun pitäisi alkaa saada jo kylliksesi. — Vai kuinka itse luulet?

Robbie hymähti miettivänä. Sitä hän ei vielä ollut ikinä ajatellut.

— Tiedät kyllä, jatkoi isä, ettei elämä ole pelkkää huvittelua. Meillä on myöskin vakavat velvollisuutemme täytettävänä täällä maailmassa — velvollisuudet yhteiskuntaa kohtaan.

— Niin, sanoi Robbie, epäilemättä. — Kunhan se vaan ei olisi niin hiton ikävää!

— Se voi alussa tuntua siltä, sanoi isä, mutta lopuksi se usein rupeaa huvittamaankin.

— Niin, kyllä kai, myönteli Robbie epäillen.

— Minun tarkoitukseni on, sanoi isä, että sinä heti alat valmistua johonkin tehtävään yhteiskunnassa. Sinä olet katsellut jo jotenkin paljon elämää ja ymmärrät kyllä, mitä minä tarkoitan. Et voi koko ikääsi olla vaan isäsi poika, sinun täytyy ajatella itse puolestasikin tulla joksikin. Minä voin jonakuna kauniina päivänä kuolla kupsahtaa, ja silloin tarvitaan välttämättä joku ottamaan asiat hoitoonsa. Sinä voit myöskin saada halun mennä naimisiin — johan se on sinulla kaksi kertaa ollutkin (Robbie punastui), ja kun sinulla itselläsi kerran on perhe, tulet näkemään sen odottavan sinulta itseltäsi jotakuinkin samaa kuin sinä olet saanut minulta. Elämä on taistelua, poikani, ja kullekin ihmiselle koittaa kerran hetki, jolloin hänen täytyy itse ottaa osaa tähän taisteluun.

Robbie ei koskaan aavistanutkaan isänsä voivan olla sellaisen filosofin, ja alussa tämä tuntui hänestä naurettavaltakin. Mutta heidän keskusteluaan jatkui myöhään iltapäivään, ja ennenkuin he erosivat, oli Robbie selittänyt olevansa valmis täyttämään muutamia velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan.

VII.

Robbien isä oli johtajana ja suurimpana osakkaana eräässä jättiläismäisessä teollisuusyrityksessä. Sitä paitsi oli hän maan kuulu rikkauksistaan ja maailman pörssimarkkinoitten vaikuttavin mies.

Tästä kaikesta oli Robbiella vaan hämärä aavistus ja hän halusi saada enempi tietoja. Seuraus tästä oli, että hän tottui nousemaan aamuisin kello kymmeneltä ja unohti ajaa automobiilinsa alakaupungille. Klubeihinsa tuli hän yhä harvemmin, eikä hänen iloista nauruaan enään koskaan siellä kuulunut.

Ilmeellinen muutos oli näet Robbiessa tapahtunut. Tämän ilmiön voin paraiten selittää viittaamalla hänen isänsä jo ennenmainittuun lauseeseen. Hän oli alkanut oppia elämän olevan taistelua, hän, joka tähän saakka oli tuntenut sitä vaan hauskalta puolelta. Golf-pelissä esim. saa ponnistaa kaiken voimansa voittamatta sitten muuta urhoutensa palkinnoksi kuin hopeapikarin ja ylistyksiä sanomalehdissä. Mutta pörssipelissä voitetaan suunnattomasti kilisevää kultaa ja arvopapereita.

Tähän uudenlaiseen peliin oli Robert van Rensselaer nyt ryhtynyt. Ja koska hän oli kunnan poika, jolla oli toivottava määrä pääomaa, mainittiin hänen nimensä piankin arvokkaimpain joukossa. Hän suoritti pari taitavaa temppua, jotka suorastaan hämmästyttivät hänen ihastunutta isäänsä. Tämä pääsi piankin

maksamista rahoja poikansa pankkitiliin.

Ennenkuin viisi vuotta oli ehtinyt kulua oli Robert van Rensselaer useitten suurien yrityksiensä hallinnossa. Hänen sanojaan kuunneltiin mielenkiinnolla, sillä jos hän huomasi, ettei sitä tehty, voi hän saada halun ruveta toimimaan toisella taholla, ja tämä tuotti säännöllisesti jollekulle liikekumppaneista katumusta ja mielipahaa.

Tällaisissa olosuhteissa hän luonnollisesti kokonaan muuttui. Vanhat ystävät kyllä kutsuivat häntä edelleenkin Robbieksi, samoinkuin kuka muu tahansa; tietysti hänellä myöskin oli automobiilinsa ja ennenmainittu huoneusto kaupungin länsiosassa. Mutta hänellä, jolla ei ennen koskaan ollut ainoatakaan vihollista, oli niitä nyt tuhansittain, ja hänen täytyi päivästä päivään käydä elämästä raivoisaa taistelua, yhtä loppumatonta kuin aarniometsissä. Siksi ilmestyi kova piirre hänen suunsa ympärille ja otsaansa syviä ryppyjä. Ja kun hän nyt ei toisinaan voinut ajaa tahtoansa perille, tuli hän kovin äreäksi ja kiukkuseksi.

On tärkeitä huomauttaa tästä seikasta, koska juuri näinä aikoina sanomalehdet erityisesti mainitsivat ystävästämme, ja hän saavutti jonkinlaista kuuluisuutta antamalla eräässä tilaisuudessa vallan huonolle tuulelleen, täten joutuen ikävähkään selkkaukseen. Tämä tapahtui hänen oltuaan noin kymmenen vuotta äsken kuvaamanamme uutena ihmisenä ja päästyään isänsä jälkeen suuren ja tärkeän teollisuuslaitoksen johtajaksi.

Lukija onkin jo arvannut minun tarkoittavan Hungervillen melkein historialliseksi käynnyttä lakkoa, joka joku aika takaperin tuotti sekasortoa ja levottomuutta yli koko maan.

VIII.

Osakeyhtiö Hungervillen tehtaat kuuluivat niihin yrityksiin, jotka vanhan van Rensselaerin asioimisnero oli alkuunpannut. Tehtaat olivat kyllä ennenkin olleet olemassa, mutta ne olivat olleet kahden keskenään kilpailevan yhtiön hallussa, jotka alituisesti jupakoivat keskenään, joten niiden osakkeetkin olivat joutuneet sananparreiksi pörssissä. Mutta eräänä päivänä levisi jokin huhu Wall Streetillä ja heti alkoivat Hungervillen tehtaitten osakkeet hinnassa kohota kaksi askelta kerrallaan. Ja kun ne olivat huippuunsa nousseet, pysyivät ne siellä, ja pian piti koko maailma niitä varmuuden ja hyvinvoinnin esikuvina.

Van Rensselaer oli kaikessa hiljaisuudessa hankkinut itselleen niin monta osaketta, että hänellä oli suurin sananvalta molemmissa yhtiöissä. Pari viikkoa myöhemmin yhdistettiin ne ja osakeyhtiö Hungervillen tehtaat alkoivat toimintansa.

Ensi aikoina vallitsi tietysti kova kilpailu hinnoista ja tämä pakoitti pikku tehtaat toinen toisensa perästä tekemään konkurssin. Osakeyhtiö oli jo vähällä itsekin syöksyä turmioon, ja tietysti sen palveluksessa olevat henkilöt olivat etupäässä vaarassa. Mutta yhtiön lannistumaton, terävä-älyinen johtaja syyti rahaa liikkeelle yhä enemmän, kunnes vihdoin kaikki kilpailijat olivat kukistetut ja hinnat voitiin taas korottaa.

Osakeyhtiön olemassaolo oli turvattu.

Tehtaitten työmiehet olivat olleet apuna näitä koetuksia kannettaissa, ja koska ne nyt olivat voitettut, laativat työläiset uuden palkkaehdotuksen, jossa pysyivät kahdenkymmenen prosentin palkankorotusta. He saivatkin viisi prosenttia, ja tulevaisuus näytti lupaavalta. Mutta pian alkoi terästankojen hinta, jonka mukaan palkat laskettiin, aleta, yhtä nopeasti kuin toisten tavarain hinnat nousivat. Uusien lakien mukaan oli säädetty tavattoman pieni tulli terästangoista, ja ihmeekseen huomasivat kaikki, että yhtiöllä lienee ollut tästä tieto jo edeltäkäs.

Muutamia vuosia senjälkeen sattui tavattoman ankara talvi, jolloin kaduilla oli kahden jalan vahvuudelta lunta ja hiilien hinta yleni viisi prosenttia kuussa. Hungervillen tehtaitten johtajan luotulvasi lähetystöjä eri ammattikunnista; tämä oli hänelle hyvin kiusallista, varsinkin kun hän ei ollut vielä oikein perehtynyt uuteen asemaansa. Ei ole luultavaa hänen sentään esiintyneen jyrkästi ja omavaltaisesti. Tämän yhteydessä en voi olla kertomatta eräästä kunniallisesta pappismiehestä, jota joku ammattiyhdistys oli pyytänyt lähetystönsä johtamaan. Pappi suostuikin ja läksi esittämään asiaansa tehtaitten johtajalle; tämä kertoi hänelle muutamia ylen hauskoja kaskuja ja pyysi sitten anteeksi, ettei voinut kauvemmin nauttia arvoisan vieraan seurasta. Hänen täytyi välttämättä mennä pelaamaan pokeria tänä iltana. Ja nauraen teki hän papille lupauksen lahjoittaa koko tämäniltaisen

voittonsa köyhille.

No, mitäpä siihen oli pappi paralla sanomista! Varsinkin kun herra van Rensselaer pari kuukautta sitten oli lahjoittanut hänen kirkkoonsa erittäin kauniin lasimaalauksen, kuvaava ihmetyötä, joka tehtiin kaloilla ja leivällä.

IX.

Hirveä talvi kului ilman minkäänlaisia muutoksia oloissa ja ilman luvattua korotusta terästankojen hinnassa. Hungervillen säästöpankin täytyi lakkauttaa toimintansa, ja poliisilla oli täysi työ estäessään työväenpuhujia pitämästä kapakoissa kiihotuspuheita jo ennestään tarpeeksi ärsytetyille joukoille.

Mutta koko pitkän, kuumien kesän työskentelivät valtavan suuret tehtaajat tuottaen kymmenin tuhansin dollareita ja tuhansin tonnein terästä.

Työväen lähetystöt eivät enään voineet mennä johtajan puheille, sillä hänen suuremmin huvialuksensa "Aurora", jonka rakentaminen oli tullut maksamaan kaksisataa viisikymmentä tuhatta dollaria, ihastutti juuri tähän aikaan koko maata verrattomilla ennätysillään purjehduskilpailuissa Newportissa.

Ja sitten saapuivat koleat syyspäivät ennustaen taas uutta, pelottavaa talvea ja terästankojen yhä suurempaa halpenemista. Herra Robert van Rensselaerin komea höyryalus, "Pyrstötähti", oli juuri valmiina lähtemään pienelle retkelle pitkin Floridan rannikkoa, kun sen omistaja kutsuttiin Hungervilleen pikasähkösanomalla, joka ilmoitti häden olevan käsillä.

Ja todellakin oli levottomuutta ilmassa Hungervillessä. Johtajakin sen heti huomasi. Kaupungin kaduilla tapasi kalpeita, kivulloisia lapsia, murtuneita, kuihtuneita naisia ja kulmaina alta murjottavia miehiä. Rapistuneista hökkeleistä viskeltiin ulos ihmisiä ja kurjia talouskapineita; hurjistuneet joukot kuuntelivat erästä villin näköistä miestä, joka piti puhetta heille vieraalla kielellä.

Tämän kaiken huomasi johtaja ajoneuvojensa kiitäessä pitkin katuja. Mutta hän ei vähintäkään näkemistään pelästynyt, ja ammattiyhdistysten lähettiläät palasivat tuoden tiedon, ettei mihinkään myönnytyksiin suostuttaisi. Seuraavana päivänä tiesivät sanomalehdet kertoa ammattiyhdistysten ehdottaneen viimeistä keskustelua, ja jos ei silloin tehtäisi myönnytyksiä, alettaisiin lakko ja taistelu viimeiseen mieheen asti.

X.

Johtaja oli jo alusta alkain hyvin huonolla tuulella mennessään kokoukseen. "Pyrstötähden" matka oli täytynyt siirtää huomiseen, sitäpaitsi oli häntä heitetty kivellä päähän muutama minuutti sitten. Mainitsen erityisesti tämän kivenheitämisjutun, koska kuten ennen olen viitannut, eräs vastenmielinen tapaus sattui myöhemmin kokouksen kestäessä.

Nyt istuivat siis kokouksen osanottajat lokakuun iltana pitkän pöydän ympärillä. Heitä oli kaikkiaan kahdeksan miestä — seitsemän heistä kalpeita, vapisevia, hermostuneina hypistellen hattujaan, ryppyjen uurtamin kasvoin, jotka todistivat pitkistä, työssä ja puutteessa vietetyistä vuosista, vainottu, harhaileva katse silmissään — tämän katseen metsästäjät kyllä tuntevat, vaikka eivät koskaan pane siihen huomiota.

Herra Robert van Rensselaer oli nyt neljäkymmenen vuotias gentlemanni, lihavahko, kasvat punertavat, vaikka eivät suinkaan liian värikkäät. Hän oli aina ollut huomiota herättävän näköinen — nytkin olisi häntä voinut luulla joksikin valtiomieheksi — tai vähintään kenraaliksi.

Hän oli vähän kalpea ja äänensä värähti silloin tällöin kokousta avatessaan. Hän alkoi, niin sanoakseni, alusta. — Hän kuvaili, kuinka suuria tappioita tehdas oli kärsinyt ja että se vasta äskettäin oli alkanut tuottaa hyötyä. Hän puhui uusista koneista ja ilmoitti niitten kunkin hinnat. Asetti nähtävillä valtavan paperikasan ja koetti selittää, kuinka uudet koneet olivat lisänneet työpajojen tuotantokykyä ja

että ne ajan pitkään vaikuttaisivat palkkojen ylennyksen. Sitten siirtyi hän puhumaan terästankojen hinnasta, osoitti markkinain tilan piirretyillä kuvioilla ja näytti selvästi, minkälaisia hintoja olisi odotettavissa. Tätä kaikkea — esitelmä kesti lähes kaksi tuntia — kuuntelivat läsnäolijat jännitetyllä tarkkaavaisuudella.

Sitten sai puheenvuoron eräs työmiesten edustaja, pieni, laiha, mustapartainen unkarilainen. Hän joutui piankin pois itse asiasta ja alkoi puhua ruokatavarain hinnoista, työväen asemasta, puheenjohtajan silminnähäväksi harmiksi. Tämä koetti palauttaa häntä asiaan takasin ja alkoi taas selailla papereitaan. Niin keskustelivat he pitkän ajan ihan tuloksitta. Herra van Rensselaerin kiukku oli monta kertaa vähällä puhjeta ilmi.

— Te puhutte täällä työmiesten ehdoista, huudahti hän vihdoin naputellen lyijykynällä pöytään. Millä minä voin niitä parantaa? Sanotte, etteivät he voi elää palkoillaan. Kuka voi oikeastaan sen kysymyksen ratkaista? Mikä riittää toisen tarpeisiin, ei riitäkään toiselle. Otaksukaa työmiesten tuhlaavan suuren osan palkastaan väkijuomiin, ja sitten tulevat he väittämään, etteivät voi elää. Otaksukaa — —

Mutta tässä keskeytti johtaja puheensa, rypisti julmistuneena otsaansa ja jatkoi muuttuneella äänellä:

— Mutta ei maksa vaivaa keskustella näistä asioista. Minä olen koettanut selittää teille tavaramarkkinain tilaa ja kuinka suuret kustannukset ovat yhtiön suoritettavina. En voi tehdä tässä asiassa enempää. Teidän täytyy ymmärtää meilläkin olevan huolemme ja että osakeyhtiökin voi joutua häviölle. Taloudelliset lait ovat yhtä pätevät yhtiöihin kuin yksityisiinkin nähden. Niidenkin olemassaolon ehdot ovat rajoitetut.

Johtaja vaikeni, ja pian alkoi työväen lähetystön puheenjohtaja puhua ja huomautti:

— Me emme ole havainneet yhtiöllä olevan mitään hätää.

Johtaja katsoi tiukasti häneen.

— Mitä te tarkoitatte?

— Minä tarkoitan, vastasi mies matalalla äänellä, että kuka tahansa voi saada selvän käsityksen työväen tilasta kävelemällä tunnin ajan kaupungin kaduilla. Tiedän täällä toissa päivänä lapsen kuolleen nälkään. Mutta en ole kuullut kenenkään yhtiön herroista kärsineen puutetta.

Johtajan kasvat lensivät tummanpunaisiksi.

— Aijotteko te ruveta hävyttömäksi, karjasi hän.

— En ensinkään, vastasi työmies, syvän hiljaisuuden vallitessa hänen ympärillään. Mutta puhuittehan tekin äsken häikäilemättä työmiesten juoppoudesta.

— Riittää, huudahti johtaja, tämä alkaa tosiaankin mennä jo liian pitkälle. Paras on tehdä asiasta selvä heti paikalla. Olkaa hyvät ja heretkää vähäksi aikaa lörpöttelemästä ja kuulkaa tarkkaan, mitä minä sanon! Näin: että Hungervillen tehtaat kuuluvat Robert van Rensselaerille eikä kenellekään muulle, olkoon se sitten vaikka ammattiyhdistys; että niitä hoidetaan ihan niinkuin Robert van Rensselaer tahtoo niitä hoidettavan; että hän käyttää niitä oman mielensä eikä kenenkään muun mielen mukaan; että palkat, joita siellä maksetaan, ovat hänen mielestään kohtuulliset; ja että se, joka ei ole palkkoihin tyytyväinen, koettakoon onneansa muualla. Menkää tiehenne ja kertokaa tämä tovereillenne — älkääkään enään ikinä, jumal'auta, tulko minun omaan konttooriini minua solvaamaan!

Hän vaikeni, raivosta tulipunaisena. Ammattiyhdistyksen jäsenet istuivat muutaman sekunnin ja tirkistelivät vuoroin häntä ja toisiaan. Vihdoin nousivat he ja lähtivät huoneesta.

Johtaja heitti kiukkuisen katseen suljettua ovea kohti.

XI.

Käveltyään hetken aikaa edestakaisin huoneessaan meni herra van Rensselaer kirjoituspöytänsä luo ja allekirjoitti määräyksen tehtaitten sulkemisesta. Sitten lähetti hän kaksi sähkösanomaa, toisen sikkäläisen valtion kuvernöörille ja toisen Hungervillen poliisimestarille. Hän ilmoitti levottomuuksien olevan puhkeamaisillaan, kehoitti heitä ylläpitämään lakia ja järjestystä kaikella ankaruudella ja selitti edesvastuun mahdollisista vahingonteoista olevan yhteisen.

Sitten soitti hän isännöitsijän luokseen.

— Herra Grinder, sanoi hän, minä olen sulkenut tehtaat ja jätän ne nyt teidän hoitoonne. Te tilaatte tänne kolmesataa yksityissalapoliisia — tai kolmetuhatta, jos niin tarvitaan — suojelemaan meidän omaisuuttamme. Hankitte sitten uusia työmiehiä, jotta tehtaat voidaan viikon kuluttua taas panna käyntiin. Toimikaa ripeästi ja varmasti! Minä olen pannut päähäni kerrassaan lopettaa nuo tyhmyydet. Työpajat täytyy avata jälleen ja heti, vaikka sentähden tarvitsisi panna liikkeelle koko maan sotavoima. Sitä minä vaan tahdoin sanoa... Mutta vielä yksi asia... Ammattiyhdistysten jäseniä ei oteta työhön millään ehdolla, paitsi yksitellen. Hyvästi!

Hän veti palttoon ylleen ja meni ulos vaunuihinsa. Sataa vihmoi, hän napitti takkinsa ja katseli suoraan eteensä vaunujen kiitäessä katuja alaspäin. Äkkiä ajopelit pysähtyivät. Hän heräsi haaveiluistaan ja näki tien väkijoukon sulkemaksi. — He olivat pysähtyneet vanhan, rappeutuneen talon eteen. Joukko viheliäisiä huone- ja talouskaluja oli kasattu sivukäytävälle. Kaksi nälkiintynyttä, värisevää lasta oli tarrannut kiini vanhaan sänkyreteliin, jota pari miestä parhaillaan raahasi ulos, ja eräs nainen lapsi sylissä, seisoi kyyryssään porttikäytävässä. Hänen hysteerinen itkunsa kuului yli väkijoukon kumean kohinan.

Äkkiä huomasivat ympärilläseisijat vaunuissa istuvan miehen. Joka taholla nousi huuto: "Se on van Rensselaer! Van Rensselaer!"

Mahtavan aallon lailla vyöryi joukko vaunuja kohti. Vihellys ja ulvonta täyttivät ilman. Miehet pudistivat nyrkkejään hänelle, naiset huutelivat törkeitä haukkumasanoja — ja äkkiä singahti jostain kivi. Johtaja kumartui kuskinsa selän suojaan.

— Aja, kirkui hän. Anna mennä!

Mies epäili, loi silmäyksen väkijoukkoon edessään ja katsahti sitten isäntäänsä.

— Aja päälle! ulvoi tämä.

Silloin sivalsi kuski piiskalla hevosia. Täyttä karkua syöksyivät ne väkijoukkoon. Useita henkilöitä tallattiin maahan, ja loput hajaantuivat pelästyneinä joka taholle. Vaunut kiitivät eteenpäin, ja niitä seurasi oikea raekuuro kiviä ja julmia kirouksia.

XII.

Herra Robert van Rensselaer ajoi asemalle, jossa hänen yksityinen salonkivaununsa odotti. Tiellä käski hän ensin toimittaa itselleen jotain juotavaa, sytytti sitten sikarin ja istui syviin ajatuksiin vaipuneena, kunnes saavuttiin New-Yorkiin.

Tuskin oli hän ehtinyt ulos vaunusta, kun kuuli sanomalehtimyyjään huutoja: "Lisälehti! Lisälehti!" Hän osti yhden, astui automobiiliinsa ja huudahti: "Aja kotiin!"

Matkalla tarkasteli hän lehteä. Siinä oli jo julkaistuna koko kokouksen meno, tietysti asianmukaisesti väritettynä. Edelleen kerrottiin lakkopäätöksestä ja ensimmäisistä levottomuuksista.

Robert van Rensselaer hymyili itsekseen lukiessaan.

Vihdoin saapui hän asuntoonsa — se ei enään ollut pikkunen huoneusto, vaan kokonainen suuri palatsi, pari kadun kulman väliä isänsä palatsista. — Hän hautoi yhä mielessään tuota lakkojuttua, mutta yht'äkkiä heräsi mietteistään, kun ovea avaava hovimestari hädetyllä äänellä ilmoitti:

— Anteeksi! Mutta eräs nainen odottaa teitä salongissa.

Herra van Rensselaer teki hämmästyttä osoittavan liikkeen.

— Nainen? kysyi hän.

— Niin ... ainakin näyttää hän siltä.

— Mikä hänen nimensä on?

— Hän ei ilmaissut nimeään. Sanoi vaan täytyvänsä tavata teitä eikä lähtenyt pois.

— Hm! mutisi van Rensselaer, minä menen sinne.

Hän meni salonkiin ja tuijotti hämmästyneenä naiseen. Tämän kasvoja peitti paksu harso, mutta hän nosti sen ylös paljastaen kasvonsa — aavemaisen valkeat ja niin luurankomaiset, että van Rensselaer vetäytyi ehdottomasti taaksepäin.

— Tunnetteko minut? kysyi nainen.

Herra van Rensselaer vastasi empien:

— E-en.

— Etkö sinä todellakaan tunne minua, Robbie?

Äkkiä puhkesi mies läähättäen sanomaan:

— Kyllä — nyt — Daisy!

— Niin, sanoi nainen, "Daisy."

He istuivat parin minuutin ajan vajeten ja katselivat toisiinsa; nainen pyöreisiin, terveisiin kasvoihin ja täyteläiseen vartaloon, mies vapisevaan, luurangonkaltaiseen olentoon.

— No, sanoi mies sitten, mitä sinä tahdot?

— En mitään ... omasta puolestani. Näetkös, minulla ei ole enää pitkältä jäljellä.

— Mikä sinua vaivaa?

— Keuhkotauti...

— Hm!... Siitä on jo kauan aikaa. Mitä sinä olet koko tämän ajan tehnyt?

— Minä olen elättänyt itseäni Albanyssa... Otin toisen nimen lähtiessäni New-Yorkista... Mutta lapsesta onkin kysymys, Robbie.

— Lapsesta? Niin, luonnollisesti. Onko se poika?

— Ei, tyttö.

— Hm... Hän on kai ... maltahan ... hän on nyt kahdentoistavuotias.

— Kolmentoista, Robbie. Olen tullut tänne hänen tähtensä.

— Niin, minä ymmärrän. Onko hän täällä ... New-Yorkissa.

— Ei, hän on Albanyssa ... eräässä kunniallisessa perheessä... En mielestäni voinut ottaa häntä mukaani, mutta minä ... minä...

Nainen vaikeni katsoen miestä silmiin. Sitten ojensi hän laihat käsivartensa tätä kohti ja jatkoi:

— Sinä olet pitävä huolen hänestä, vai kuinka, Robbie? Sitähän minä vaan tahdoin sinulta pyytää. Minä kuolen pian enkä voi olla hänelle tukena — mutta sinä voit. Minä olen kokenut kovia päiviä, mutta siitä ei hänellä ole aavistustakaan. Hänellä on sinulta saamani medaljonki, mutta muuten olen tarkoin säilyttänyt salaisuuteni — hän ei tiedä edes isänsä nimeä. En koskaan ole ollut sinulle haitaksi, Robbie, mutta tee nyt hänen puolestaan, mitä sinun olisi pitänyt tehdä minun puolestani ennen vanhaan.

— Minä luulin isäni huolehtineen sinusta kaikin puolin. Eikö hän sitä olekaan tehnyt? sanoi van Rensselaer liikemiehen äänellä.

— Minä en valita, vastasi nainen. Lupaa vaan tehdä jotain hänen hyväkseen... Se ei koskaan ole sinua vahingoittava. Lupaa se minulle.

Hänen äänensä vapisi, ja koko ruumistaan puistatti tukahutettu itkukohtaus. Hän kumartui eteenpäin tuolissaan ja koetti tyyntyä.

Mies, joka aina oli ollut hyväsydäminen ihminen, tuli oikein liikutetuksi.

— Kyllä, lupaan sen, Daisy, sanoi hän. Sen minä lupaan.

— Lupaatko todellakin? kysyi nainen ja hengähti syvään.

— Lupaan minä sen.

— No, se on hyvä, sanoi hän yrittäen nousta seisomaan. Muuta en tahtonutkaan. Sinä voit helposti löytää hänet. Hänen nimensä ... hänen...

Äkkiä horjahti hän ja kaatui taaksepäin tarttuen tuolin selustaan. Kasvonsa kävivät kalman kalpeiksi, ja rintansa korahteli raskaasti.

Van Rensselaer kiiruhti naisen luokse, nosti hänet käsivarsilleen. Hän lepäsi kuin kuollut. Palvelija, joka isäntänsä huudosta oli kiiruhtanut salonkiin, lähetettiin heti ajoneuvoja hakemaan.

— Viekää hänet tässä kadunkulmassa olevaan sairashuoneeseen, käski van Rensselaer.

He kantoivat kuolevan naisen alas vaunuihin ja herra van Rensselaer palasi hitaasti, ajatuksiinsa vaipuneena takaisin asuntoonsa.

— Kirottu sattuma tämä, mutisi hän. Millä tavoin nyt saan tytön käsiini?

Kun palvelija palasi, tiedusteli hän tältä kiireesti:

— Hän kuoli ennenkuin ehdimme sairashuoneeseen, vastasi mies.

XII.

Kuta enemmän Robert van Rensselaer mietiskeli Daisyn kuolemaa, sitä ikävämmältä se hänestä tuntui. Antelias kun oli, ei hän olisi hetkeäkään epäillyt lähettää tytölle pari tuhatta dollaria. Mutta jos hän nyt koettaisi tehdä sen, voisi hän joutua kaikenlaisiin epämiellyttäviin selkkauksiin.

Kuolleelta ei voitu tavata mitään, joka olisi ilmaissut, kuka hän oli eläissään ollut. Jos van Rensselaer olisi turvautunut poliisin apuun vainajan lasta etsiessään, olisi siitä piankin noussut häväistysjuttu. On niin paljon ihmisiä, jotka ovat valmiit uskomaan rikkaasta miehestä pahaa. Sitä paitsi oli vielä useita henkilöitä elossa, jotka tunsivat hänen suhteensa Daisyyneen. Tietysti eivät he sitä enään muistelleet näin kauvan jälkeenpäin. Mutta ennen pitkää he kumminkin alkaisivat tehdä johtopäätöksiänsä. Ja sitten siitä syntyisi supatusta koko kaupungissa. — Jos hän kääntyisi jonkun yksityisen etsivän poliisin puoleen saadakseen asiasta selkoa, herättäisi sekin epäluuloa. Eihän sellaiseen väkeen ollut ensinkään luottamista, ajatteli hän. He voisivat nuuskia esiin salaisuuden, ja kuka tietää, mitä sitten tapahtuisi.

Ei ollut varsin hauskaa ajatella oman lihansa ja verensä kärsivän puutetta. Mutta herra van Rensselaer lohdutti itseään sillä, että ihmiset kyllä työstä huolen pitäisivät, ja kun ei tämä missään tapauksessa ollut ylellisyyteen tottunut, ei hän ehkä tuntuksikaan oloansa niin tukalaksi. Sitäpaitsi oli hyvinkin luultavaa, että, jos tytölle lähetettäisiin rahoja, ne vaan houkuttelisivat tätä tuhlaavaisuuteen ja muihin kiusauksiin.

Ja niin hän tuli siihen loppupäätökseen, että hänen velvollisuutensa oli antaa asian raueta ja jättää se unhotuksen valtaan.

XIV.

Tähän tapaan hän ajatteli lakeijan auttaessa häntä pukeutumaan päivällistä varten. Sitten meni hän ulos ja istui automobiiliinsa. Puolen tunnin kuluttua oli hän satamassa. Oli auringonnousun aika, sade oli tauonnut, ja joki väreili kullankarvaisessa hohteessa. Van Rensselaer hengitti ahnaasti raikasta merituulta noustessaan automobiilistaan ja astuessaan huvialustansa kohti. Se oli jo lähtöön valmiina, ja kapteeni seiso i maihin vievällä käytävällä.

— Kaikki kunnossa, sir, sanoi kapteeni.

— Ovatko kaikki tulleet? kysyi isäntä.

— Jo puoli tuntia sitten, sir.

— Hyvä! Irroittakaa!

Komennushuudot kajahtivat, ja herra Robert van Rensselaer meni peräkannelle, jossa tusinan verran naisia ja herroja istui vaippoihin ja nuttuihin kääriytyneenä ihailmassa kaunista näköalaa. He ottivat isännän vastaan nauruilla ja iloisilla huudahduksilla. Ja syytä heillä oli tunteakin itsensä onnelliseksi, sillä koko Amerikassa ei löytynyt toista van Rensselaerin vertaista isäntää.

Ja vieraat olivat isännän arvoisia. Siellä oli verraton rouva Dyemandust, kahdenkymmenen kahden miljoonan ja koko hienoston hallitsijatar, siellä oli rouva Miner Gold, viidenkymmenen seitsemän ja puolen omistaja; oli Victor de Vere, seurapiirien maun määrääjä ja sukkelin mies koko kaupungissa; Pidgin, suuresta terästrustista ja Mergem, kahdenkymmenen kahden rautatien omistaja. Siellä oli neiti Paragon, johon koko kaupunki oli hullaantunut, ja hänen armonsä Petiteboursen herttua, huomattava ranskalainen vieras, joka kerta toisensa perään vakuutti neiti Paragonin olevan "ravissante — un miracle!" [Hurmaava — oikea ihme. Suom. muist.] On melkein liikanaista rohkeutta mainitakaan sellaisia henkilöitä jossain romaanissa.

— Kesken kaikkea, sanoi rouva Dyemandust äkkiä, kuinka olette menetellyt lakon suhteen?

— Lakon? huudahti herra Robert van Rensselaer kummastuneena — sen hän oli jo kokonaan unohtanut. — "Pyrstötähdellä" ei ole mitään lakkoja!

XV.

Kello yhdeksän illalla, aluksen ollessa kahdenkymmenen penikulman päässä Sandy Hookista kävi seurue pöytään salongissa.

Herra van Rensselaerin päivälliset kuuluivat niihin asioihin, joita ei hevillä unohda, samoin oli hänen ruokasalinsa laita.

"Pyrstötähdellä" oli kaksi loistosalonkia. Toinen, josta nyt ajomme kertoa, oli valaistu lukemattomilla sähkölampuilla, joiden valo heijastui kristallista ja hopeasta. Yhdellä seinällä oli tarjoilupöytä, loistavana ja säteilevänä. Toisilla seinillä oli maalauksia luonnollisessa koossa, hehkuen lämpimissä väreissä, jommoisia ainoastaan suuri taiteilija uskaltaa käyttää. Aiheet olivat otetut Decameronesta — kauniita puutarhoja, ylhäisiä herroja ja naisia sen ajan mukaisissa, komeissa puvuissa; ja heidän päänsä yllä leijaili kuolemattomia olentoja, joista he uneksivat, hattaraisia näkyjä, runoilijan mielikuvituksen esiin loihittimia.

Ja pöytä sitten! Herra Robert van Rensselaer ei ainoastaan ollut amerikalainen miljoonamies, hän oli myöskin mies, jolla oli hienosti kehittynyt maku, paljon matkustellut mies, asiantuntija. Jokainen esine hänen pöytäkalustossaan oli valmistettu erityisen piirustuksen mukaan, useimmat niistä olivat kuuluisan Germainin tekoa. Pöydän molemmissa päissä seisoivat kukkakorit täynnä verrattoman kauniita intialaisia orchideoja. Jokaisen kuvertin vieressä oli silkille käsin maalattu ruokalista. Se lupasi erinomaisen aterian, ainoan laatuaan.

Herra Robert van Rensselaerin viinit olivat arvoituksena pääkaupungin hienostolle. Hän tuotti niitä ulkomailta, joltain omistamaltaan, tuntemattomalta maatilalta — jos ei hän tilannut niitä suoraa päätä itse paholaiselta. Riittääköön kun sanon, että jokainen mies ja nainen New-Yorkissa luopui mieluummin mistä huvista tahansa saadakseen maistaa Hungervillen tehtaitten johtajan viinejä. Kun häneltä kerran niistä kysyttiin, hymyili hän vaan rakastettavalla tavallaan ja sanoi: "On ne parle pas de cela!" [Sellaisesta ei kannata puhua. Suom. muist.]

Liemen jälkeen tarjottiin pullo ihmeellistä madeiraa ja senjälkeen, ikäänkuin alkusoitoksi, pieni lasillinen kuivanmakuista sisilialaista viiniä — yleisesti tiedettiin erään pankinjohtajan luvanneen palkinnon sille, joka voisi toimittaa hänelle tarkempia tietoja tästä viinistä.

Seuraava viini oli burgundilaista, type cate de Nuits, jolla oli luonteenomainen maku, muistuttava bordeuxta, täyteläistä, tulista, vähäsen "enveloppe" [verhottua. Suom. muist.], mutta erinomaisen hienon makuista.

Paistin kera tarjottiin sampanjaa, sellaista, jota joskus on kuolevaisen sallittu unelmissaan aavistaa, joka ei ole rahalla ostettavissa.

Väliriuuan ohella tarjottiin bordeauxta, Saint Estephea. Sitten seurasi toisenlaisella merkillä varustettua sampanjaa. Ja jälkiruuan kera uudenlaista portviiniä, syvän purppurapunaista väriltään. Hänen armonsä Petiteboursen herttua kohotti lasinsa katsellen sitä kauvan tutkivasti. Seurue odotti hengitystään pidättäen hänen tuomiotaan, sillä hänen armonsä oli kuuluisa viinien tuntija.

— Magnifique, huomautti hän mieltävästi. C'est d'un goût savoureux, d'une grande rondeur! Corsé, mou Dieu! [Oivallista. Hyvänmakuista, kovin täyteläistä. Paksua, jumalani. Suom. muist.]

Sellaisia olivat viinit. Huomautamme vaan vielä pienestä, salonginviereisestä huoneesta, josta näkymättömän kvartetin hurmaavat säveleet kuuluivat. Päivällisillä olevaa seuruetta ei kynäni kykene kuvailemaan — yksin rouva Dyemandustin puvun kuvailemiseen tarvittaisiin jo kokonainen luku. Yhtä vähän uskallan yrittää kuvailla keskustelua. Ihmisyyden kukat, ja niiden sieluun sytyttämässä kipinöitä viini, jota jumalatkin kadehtisivat! — Kenties löytyy kirjailijoita, jotka kykenisivät heidän keskusteluun kuvailemaan — minä sitä en voi.

XVI

Puolen yön tienoissa nousivat vieraat kannelle.

Ilta oli viileä, mutta hurmaava. Tähdet kimaltelivat kuin timantit, ja kevyet mainingit meressä nousivat ja laskivat aluksen kiitäessä päämääräänsä kohti ja laineiden loiskiessa kehtolaulujaan sen laitoja vastaan.

Van Rensselaer ja hänen vieraansa istuivat lämpimiin peitteisiin ja saaleihin käärittyinä keskustellen tai katsellen merelle. Mutta pian he nousivat ja alkoivat kaksitellen kävellä kannella. Isäntä käveli hurmaavan neiti Paragonin rinnalla. Kun tätä hetken päästä alkoi paleltaa, menivät he yhdessä salonkiin.

"Pyrstötähden" toinen salonki oli ihastuttava huone. Mutta me mainitsemme vaan yhden osan siitä, itämaisen sokkelon, mattoineen, silkkiverhoineen ja lamppuineen, joka levitti vienoa valoa ympäri huonetta.

Neiti Paragon, tumma, raukea kaunotar, pitkin, mustine silmäripsineen ja viekottelevine katseineen vaipui kevyesti huohtaen erääseen sohvaan. Hän oli puettu tulipunaiseen pukuun, tehty pehmeästä, kevyestä, ihmeen kauniista kankaasta ja oli lumivalkeine käsivarsineen, pyöreine kauloineen ja kuvankauniine olkapäineen elävä taideteos, sangen vaarallinen miehen katsella.

Herra Robert van Rensselaer istui kumartuneena häntä kohti ja keskustellessaan ahmi silmillään edessään olevaa ihanaa näkyä. Herra Robert van Rensselaer oli juonut sangen paljon kalliita viinejään.

Voi olla joku, joka ei kykene ymmärtämään tämän kohtauksen runollista puolta, joku, joka väittää, ettei neiti Paragon ole lempeä, helläsydäminen nuori nainen, vaan henkilö, joka älyää, mitä tekee. Robbie huomasi sen myöskin, varsinkin kun hän oli ollut tilaisuudessa keskustella tästä isänsä kanssa jo monta kertaa.

Rahallisessa suhteessa oli neiti Paragon tuskin kyllin arvokas hänelle. Mutta hän piti itseään jo tarpeeksi rikkaana voidakseen ottaa huomioon tämän kauneudenkin.

Ja hänen puheensa sai lentoa, sanansa kävivät yhä hellemmiksi. Ja neiti Paragon loi häneen hiukenevia katseita, kunnes hän vihdoinkin uskalsi tarttua tämän käteen. Ja neiti Paragon salli hänen pidellä kättään, jonka paljas kosketuskin sai hänen sydämensä nopeammin sykkimään ja teki hänet kaunopuheliaksi.

Hän sanoi neiti Paragonille kuinka kauvan jo oli tätä ikävöinyt, kuinka hurmaava tämä hänen mielestään oli. Käsivarsi puoleksi hänen vyötäistensä ympärillä, toiselle polvelleen vaipuneena, tunnusti hän, mitä ei enään voinut salata — että rakasti häntä koko sielullaan. Ja kun ihmeellinen, verraton neiti Paragon, sädehtien kauneudesta, vastasi hänelle kuiskaten, painoi hän tämän intohimoisesti rintaansa vasten ja suuteli hänen poskia ja huuliaan.

Kun hilpeä seurue tuli salonkiin, kaasi herra van Rensselaer viiniä lasihin pöydällä seisovasta karahviinistä. Ja kun kaikki parin minuutin perästä olivat sinne kokoontuneet, vei isäntä herra de Veren — sukkelapuheisen herra de Veren — syrjään ja kuiskasi hänen korvaansa muutamia sanoja, joiden johdosta hän kovin hämmästyneenä löi kätensä yhteen.

Heti sen jälkeen piti herra de Vere pienen puheen, niin vastustamattoman leikkisän, että vieraat olivat nauruun pakahtua. Ja isännän seisoessa punastuneena kuin koulupoika, suosionosoitusten yllättämänä, kaatoivat hänen vieraansa sampanjaa laseihin ja joivat myöhään yöhön tulevan rouva Robert van Rensselaerin onneksi. Jo koitti päivä, kun he vihdoin erosivat, ja taivas alkoi valjeta Marylandin rannikon yllä, jonka ohi "Pyrstötähti" juuri viiletti matkallaan länttä kohti.

XVII.

Tästä alkain muuttuikin matka kuherruskuukausien vietoksi. Ei koskaan ole iloisempaa, onnellisempaa seuruetta purjehtinut aaltoilevalla syvyydellä, eikä koskaan ole nähty onnellisempaa sulhasta kuin Robbie. Hän voi istua kaikki päivät ja ahmia katseillaan säteilevää morsiantaan, kuiskaten tavan takaa itselleen, että tämä oli hänen omansa.

Niin matkasivat he pitkin Floridan rannikkoa ja saapuivat vihdoin Palm Beachiin, jossa nousivat maihin.

Siellä odotti van Rensselaeria sähkösanoma, jonka oli allekirjoittanut Hungervillen tehtaitten päällikkö.

Herra R. van Rensselaer.
Palm Beach.
Florida.

Levottomuudet ohi, lakko kukistettu. Vahingot korjatut ja tehtaat täydessä käynnissä. Ammattiyhdistysten jäsenet ovat pääasiallisesti syrjäytetyt.

Sanomalehdet kiukuissaan.

Grinder.

Herra van Rensselaer taitti kokoon sähkösanoman, pisti sen taskuunsa ja hymyili.

— Kirottu sanomalehdet! mutisi hän itsekseen ja lähetti palvelijan ostamaan joitakuita. Ne saatuaan istuutui hän kannelle lukemaan, raittiin merituulen viillytellessä hänen otsaansa.

Hungervillessä näkyi tapahtuneen tavattomia. Lakkolaiset olivat pitäneet kokouksia ja koko kaupunki oli ollut kapinassa. Niin kummalta kuin se kuuluu, oli suuri osa sanomalehdistöä työväen puolella. Varsinaisia väkivaltaisuuksia ei ollut tapahtunut, ennenkuin uudet työmiehet olivat näyttäneet kaupungissa. Silloin sytytettiin tuleen muutamia tavaravaunuja tehtaitten ulkopuolella. Sitten oli viisisataa salapoliisia tullut tehtaisiin, joiden ympäri rakennettiin korkea valli, varustettu ampumareijillä.

Kolmantena päivänä oli yhtiö lähettänyt sinne vaununlastittain ammattiyhdistyksiin kuulumatonta työväkeä — miehiä, jotka olivat olleet työttöminä koko vuoden tai siitä asti kun yhtiön kanssa kilpailevat tehtaat kukistettiin. Heti joutui koko kaupunki kuohuksiin, ja kaikista varokeinoista huolimatta otettiin työhaluiset vastaan kivisateella ja joutuivat he muutenkin pahoinpitelyn alaisiksi. Salapoliisit ampuivat väkijoukkoon, josta kolme miestä, yksi nainen ja kaksi lasta kaatui ja noin tusinan verran haavoitettiin. Samana iltana lähetettiin poliisimestarin pyynnöstä sotaväkeä kaupunkiin.

Niin kului kolme päivää mitä suurimman kiihkon vallassa ja pari kertaa sattui vakavia yhteentörmäyksiäkin. Sotamiehet ampuivat väkijoukkoihin, ja yhä useampi työmies sai surmansa, eräs sotamieskin pistettiin kuoliaaksi. Mutta yhtiö pysyi lujana päätöksessään — tehtaat täytyi saada käyntiin uudelleen. Ja kun lakkolaisilta kokonaan puuttui rahoja, alkoivat he piankin kärsiä puutetta ja joukottain pyrkiä takaisin työpajoihin. Viimeiset uutiset tiesivät kertoa ammattiyhdistysten olevan aikeessa lopettaa lakon, jotta niiden jäsenet saisivat itselleen pysytetyksi vielä täyttämättä olevat paikat.

Herra van Rensselaer luki uudestaan sähkösanoman läpi ja hymyili.

— Mitä iloisia uutisia olet saanut, rakkaani? kysyi neiti Paragon.

— Että sinä pian tulet omakseni, vastasi hän.

XVIII.

Häät vietettiin neljä viikkoa myöhemmin, heti kun neiti Paragonin myötäjaiset ehtivät saapua Pariisista. Mahdoton on minun kuvaillakaan näitä häitä. Viikkokausia edeltäkäsivät olivat sanomalehdet pohtineet niitten järjestämistä, sisältäneet palstan täysiä kuvauksia häävalmistuksista, morsiamen ja sulhasen sukulaisista, heidän rikkauksistaan ja huomattavista ominaisuuksistaan. "Liittoutuneet lehdet" julkaisivat kaksi eri selostusta morsiuspuvusta — teknillisen, ammattimiehen laatiman ja runollisen vapaan, taiteilijan laatiman. Häitten edellisenä päivänä ikuistettiin sekä kynällä että kuvilla Viidennen avenyn varrella sijaitseva, kukkalaitteilla ylenmäärin koristeltu kirkko — sama, jossa Robbie aikoinaan oli toiminut sunnuntaikoulun opettajana ja kolmenkymmenen vuoden aikana kuunnellut tohtori Letence Sprayn mieltäylentäviä saarnoja — ja suuren tapahtuman jälkeen sisälsivät kaikki New-Yorkin lehdet — ensisivullaan — perinpohjaisen kuvauksen juhlamenoista uteliaitten lukijainsa iloksi ja ylösrakennukseksi.

Tähän aikaan oli äärimmäisen vapaamielinen sanomalehdistökin luonnollisesti kokonaan unohtanut vanhat vihansa Hungervillen lakon johdosta, ja herra Robert van Rensselaer oli taas tunnettu ja kunnioitettu rahamies, yhteiskunnan tukipylyväitä, kelpo kansalainen ja verraton kaskujen kertoja.

Vähän jälkeenpäin, kun nuori pari oli onnellisesti vihitty ja viettänyt kuherruskuukautensa "Pyrstötähden" kannella, muistan lukeneeni eräästä New-Yorkin lehdestä puheen, jonka ystävämme Robbie oli pitänyt muhamettilaisessa nuorten miesten yhdistyksessä, Podunkissa, ja jonka aiheena oli "teollisuuden veljeys eli pääoman ja työn yhteiset edut."

XIX.

Nyt siirtyköön lukija hyväntahtoisesti viisi vuotta ajassa eteenpäin. Tapaamme rouva Robert van Rensselaerin kahden lapsen äitinä, seurapiirinsä ylpeänä, vastustamattomana kuningattarena, suurena maailmannaisena, joka tynnin mielin kantaa korkean asemansa vaatimat velvollisuudet.

Herra Robert van Rensselaerin taas tapaamme vaikuttavana mahtina maansa liike-elämässä, miehenä, joka yhdellä ainoalla kynänvedolla luo senaattoreita. Hänen liikeasiansa ovat yhä edistyneet ja hänen käskystään puhkeavat esiin rikkaudet kuten hedelmäpuut intialaisen fakiirin käskystä. Hän on järjestänyt suuren renkaan yhtiön entisistä kilpailijoista estääkseen turmiollisen kilpailun sekä monilla muillakin toimillaan saattanut Wall Streetin hämmästyttämään.

Minua suuresti epäilyttää ruveta kuvailemaan sankarimme elämänuraa tästä lähtien, sillä kykyäni ei luultavasti riitä kuljettamaan häntä ehjin nahoin "kujan" kaikista sokkeloista. Mutta onneksi ovat tämän kaiken jo ennemmin varmasti luotettavat asiantuntijat kertoneet, ja minä, lukijaini luvalla, lainaankin tietoni heiltä. Tietysti vilisee heidän kielessään teknillisiä sanontatapoja, mutta onhan kullakin tieteen haaralla oma erityinen sanavarastonsa, ja jokaisen tietoja haluavan täytyy ensin perehtyä siihen. Van Rensselaerin elämä oli tähän aikaan samanlaista kuin Wall Streetillä yleensä; on sentähden tärkeätä saada tietää, minkälaiseksi hänen elämänsä oli muodostunut.

Jabbergrabin kirjassa "Rahamaailman sankarit" luemme sivulla 1492 seuraavaa:

"Tapa, jolla Robert van Rensselaer eräässä tilaisuudessa säilytti osakkeitten arvon, on vieläkin kaupunkilaisten mieluisimpana keskustelunaiheena. Oli tiistai — unohtumaton päivä! — ja hän oli juuri astumassa maihin 'Aurorasta', kun hänelle ojennettiin sähkösanoma, joka sisälsi tiedon, että osakkeitten hinnan alentamiseksi keinottelevat — he olivat, ohimennen sanoen, silminnähävästi halveksineet hänen aluksensa purjehduskykyä! — olivat alkaneet uuden kiihkeän hyökkäyksen osakeyhtiötä 'Kalamaron ilmalaiivat' vastaan."

"Tässä oltiin nähtävästi tekemisissä salaliiton kanssa. Osakkeitten hinta aleni alenemistaan. Van Rensselaer sähkötti välittäjilleen, jotta he hankkisivat kaikki saatavissa olevat osakkeet. Tästä seurasi, että hän saapuessaan ylimääräisellä junalla New-Yorkiin oli kaikkien K.I:n osakkeitten omistaja, lukuunottamatta muutamia harvoja, joita ei oltu voitu käsiin saada."

"Van Rensselaer oli todellakin harmissaan, sillä K.I. oli hänen lempiyhtiönsä. Matkallaan kaupunkiin oli hän koko ajan pohtinut tätä asiaa. Perille päästyään antoi hän kaikille hintojen alentamiseksi toimiville liikkeille käskyn muuttaa kurssi ja ostaa käteisellä rahalla osakkeita ja myydä

ne takaisin kuukauden maksuajalla. Hänen tarkoituksensa oli, että alennus-keinottelijat, jotka tiesivät van Rensselaerin haluavan pitää osakkeet, vetäisivät tästä sen johtopäätöksen, että hän oli rahapulassa ja sentähden myi käteisellä, samalla kuin osti viivytyksellä pelastaakseen yhtiönsä."

"Juoni onnistui täydellisesti. Van Rensselaerin omat lähettiläät ostivat saatavissa olevat osakkeet, ja alennus-keinottelijat, jotka olivat saaneet uutta rohkeutta, kilpailivat hänen kanssaan. Van Rensselaer osti osakkeita viivytyksellä viisikymmentuhatta kerrallaan, kunnes uuvutetut vastustajansa vihdoinkin antoivat perään."

"Luonnollisesti olivat rahat hänellä valmiina ja hän antoi vahingoniloisena panoksen räjähtää. Maksun lykkäys päättyi, eikä enään ollut ainoatakaan K.I:n osaketta markkinoilla! Hinnat nousivat huippuunsa. Ne alkoivat 110:llä, ja ennenkuin pörssi sulettiin, tarjottiin niistä 190, mutta turhaan. Kuusikymmentä tuhatta osaketta, jotka olivat myytyt 110:llä, mutta joita ei voitu saada 190:llä."

"He tulivat hänen luokseen kerjäämään armoa. Ja hän selitti armollisesti ja jalomielisesti, että he eivät saisi osakkeita 190:een, mutta voisivat tehdä sopimuksen ja saada lykkäystä viittä prosenttia vastaan päivältä, laskettuna osakkeitten nimellisarvon mukaan."

"He eivät vieläkään kyenneet huomaamaan hänen viekkauttaan, vaan luulivat piankin romahduksen tulevan ja suostuivat sen tähden ilolla hänen ehdotukseensa. He maksoivat korkoja kymmenen päivää, mutta yhtiö pysyi yhtä lujana. Lopuksi maksoivat he hänelle 260 kappaleelta. Hän ansaitsi siis kaksisataa dollaria jokaisesta kuudestakymmenestä tuhannesta dollarista."

"Kesti kauvan aikaa, ennenkuin alennus-keinottelijat uskalsivat hätyyttää jotain Robert van Rensselaerin lempiyritystä."

XX.

Samana päivänä, jolloin tämä eriskummallinen "sopimus" tehtiin, olivat ystävämme ja hänen uhrinsa istuneet ja keskustelleet myöhäiseen iltaan asti. Sitten nousi van Rensselaer vaunuihin ja karautti kaupungista. Mutta koska hän tunsu tarvitsevansa liikuntaa ja raitista ilmaa, astui hän, vastoin tavallisuutta, alas vaunuista ja lähti kävelemään pitkin Broadwayta.

Hän ei ollut tullut syöneeksi päivällistä kotona ja oli sentähden matkalla klubiansa kohti, kun hän yhtäkkiä huomasi joutuneensa kirkkaasti valaistun ravintolan edustalle. Soiton säveleet kuuluivat sieltä houkuttelevina. Hän seurasi äkillistä päähänpistoaan ja astui sisälle.

Tässä ei ollut mitään merkillistä, sillä se oli hieno ravintola, jossa oli naisia vaaleissa pukimissa ja herrat polttelivat sikarejansa. Van Rensselaer istui vähän aikaa katsellen ympärilleen. Sitten alkoi hän tutkia ruokalistaa.

Huolimatta vähän väliä toimeenpanemistaan suurenmoisista kemuista, oli van Rensselaer oikeastaan sangen vaatimaton mies. Hänen loistava vierasvaraisuutensa tarkoitti vaan toisten ilahuttamista. Hän tilasi ensin cocktailin, maisteli sitä mietteissään, tarjoilijan pannessa pöytäan erittäin hienoa ja herkullisen lajisia ostronia. Ennenkuin ryhtyi niitä syömään, tilasi hän seuraavan ruokalajin, erityisellä tavalla valmistettua vasikan kylkeä ja peltopyytä paahdetun leivän, sparruksen ja silpoherneitten kera.

Tarjoilija kuunteli huomaavaisena hänen määräyksiään, kuinka nämät lajit olisivat laitettavat, ja mitä kastiketta hän tahtoi sparruksen kera.

— Ja tuokaa mulle sitten pullo chambertinia, lisäsi hän. Parasta, mitä teillä on.

Tarjoilija kiirehti täyttämään hänen käskyjään, ja herra Robert van Rensselaer alkoi tuntijan tavalla maistella ostroneja. Ruuat olivat moitteettomia ja viini parempaa kuin hän oli uskaltanut toivoakaan. Hän tunsu itsensä tyytyväiseksi koko maailmaan. Silloin tällöin herkesi hän syömästä hengähtääkseen vähän ja katsellakseen ympärilleen. Hän oli todellakin alkanut käydä lihavahkoksi, ja se vaivasi häntä syödessään. Vihdoinkin oli hän päättänyt ateriansa, maiskutteli huuliaan, nojautui mukavasti taaksepäin tuolissaan ja sytytti sikarinsa.

Robert van Rensselaerin sikarit olivat — kuten kaikkikin, mitä hän käytti — hänen itse ulkomailta tuottamiaan, ja niiden tuoksu oli suoraan sanoen jumalallinen. Ystävämme istui silmät puoliummessa ja tunsu olevansa sangen onnellinen, miellyttävä lämpimyyden ja kylläisyys hyvästä ruuasta ja viinistä levisi hänen jäseniinsä. Mitä voi sivistynyt ihminen enempää toivoa?

Kyllä, yhtä vielä, yhtä ainoata. Ja herra Robert van Rensselaer, katsellessaan ympäri huonetta, äkkäsi sen, mitä kaipasi. Erään pöydän ääressä huoneen vastaisella seinällä istui kaksi naista, joihin hänen katseensa pysähtyi.

Toinen oli lihava, vaaleanverinen, jalokivillä koristettu, mutta toinen — sellaista hän ei vielä ikinä ollut nähnyt!

Se oli vallan nuori tyttö, mutta ihmeen hieno ja hento kaunotar. Hän oli vaatimattomasti puettu ja kovin kalpea, mutta hänen ihonsa muistutti ruusunväristä marmoria, ja hänen kasvonsa — Van Rensselaer ei mitenkään voinut kääntää silmiään hänen kasvoistaan.

Vanhempi nainen huomasi hänen katseensa, hymyili, ja näkyi polkasevan nuorempaa naista jalalle. Tyttö käänsi katseensa van Rensselaeria kohti, lehahti tulipunaiseksi ja loi silmänsä lautaseensa.

Van Rensselaerin sydän alkoi sykkiä kiivaammin. Hän joi kiireesti kahvinsa ja viskasi pois sikarinsa. Nähdessään molempain naisten alkavan lähteä, kutsui hän tarjoilijan, silmäsi laskua, antoi miehelle kahdenkymmenen dollarin setelin ja käski hänen itsensä pitää loput. Sitten otti hän päällystakkinsa ja lähti hiljalleen kadulle.

Seuraavassa kadunkulmassa saavutti hän molemmat naiset. He kääntyivät siitä eräälle poikkikadulle.

— Ystävättärenne näyttää vähän kainostelevan, sanoi hän hymyillen astuessaan nuoren tytön rinnalle ja otti hiljaa tämän käsivarren omaansa.

— Niin, hän on todellakin vielä ujo, vastasi nainen. Hän on ollut New-Yorkissa vasta pari päivää. Neiti Harrison — herra — herra —?

— Herra Green, vastasi van Rensselaer.

— Herra Green, toisti nainen ja naurahti. Minun nimeni on rouva Lynch.

Näin kävi esittely nopeasti ja lystikkäästi.

— Minne matka, kysyi herra Green.

— Olemme juuri menossa kotiin, vastasi rouva Lynch.

He kulkivat katua eteenpäin. Van Rensselaer tunsu tytön hennon käsivarren vapisevan, mutta tämä ei puhunut mitään eikä edes nostanut katsettaan, kun häntä puhuteltiin. Rouva Lynch piti keskustelua vireillä, kunnes he saapuivat erään ruskean kivitalon edustalle. Ikkunaverhot olivat alaslasketut, mutta niiden välistä vilkkui valoa, ja naisen avatessa eteisen ovea, kuului sisältä naurua ja iloisia ääniä. Ovi salonkiin oli auki, mutta he menivät sen ohi ja astuivat pieneen, niukasti valaistuun huoneeseen, sulki oven jälessään, ja kaikki hiljeni taas.

— Olkaa kuin kotonanne, sanoi rouva Lynch ja rupesi riisumaan hattuaan ja päällystakkiaan. Herra Green teki samoin ja istahti sitten sohvaan.

Nuori tyttökin istuutui. Hän vapisi yhä ja oli hyvin kalpea. Mutta rouva Lynch ei ollut sitä huomaavinaan, hän keskusteli vaan innokkaasti uuden tuttavansa kanssa.

Äkkiä nousi hän seisomaan ja sanoi:

— Toivon teidän suovan anteeksi, mutta minun täytyy mennä toimittamaan eräs asia.

Nuori tyttö koetti estellä, mutta nainen katsahti vihaisesti häneen. Sitten katosi hän sulkien oven jälissään.

Silmänräpäyksen ajan vallitsi huoneessa syvä hiljaisuus. Sitten nousi herra Green ja meni tytön viereen istumaan.

— Kertokaa minulle, kuinka on laitanne, sanoi hän.

Tyttö peitti käsillään kasvonsa.

— Niin, puhukaa minulle kaikki, jatkoi mies hellällä äänellä. Luotattehan minuun, eikö totta?

Tyttö katsahti mieheen, ja kyyneleet alkoivat virrata hänen poskilleen.

— Oi, säälikää minua, rukoili hän. Minä en voi! Minä en voi! Te ette aavistakaan, kuinka onneton minä olen.

Robbie — tunnen halun tällaisessa tilaisuudessa kutsua häntä Robbieksi, vaikka hänen hiuksensa olivat jo harmaat — katseli kaunista tyttöä ajatellen itsekseen, ettei vielä koskaan ollut nähnyt mitään niin ihmeellistä.

— Kuulkaahan nyt, sanoi hän ystävällisesti, teidän ei tarvitse ensinkään pelätä minua. Kertokaa, kuinka teidän laitanne on, ja kuinka oikeastaan olette tänne joutunut.

Tyttö silmäili häntä arasti.

— Minä olen ollut täällä vasta muutamia tunteja, sanoi hän koettaen hillitä kyyneleitään. Se on tavallinen juttu, eikä siitä ole teillä mitään huvia. Isäni on kuollut, äitini myöskin, ja kun olin köyhä, täytyi minun tehdä työtä. Ja sitten satuin tapaamaan nuoren miehen, johon rakastuin.

Hän kohotti epätoivoissaan kätensä.

— Jatkakaa, sanoi Robbie lempeästi.

— Näimme viimeksi toisemme menneellä viikolla, sanoi tyttö. Mutta nyt en enään ikinä saa nähdä häntä. Hän pyysi minua tulemaan luokseen asumaan — se oli silloin, kun juuri olimme tulleet tuntemaan toisemme. Hän oli hyvin rikas, eivätkä vanhempansa antaneet hänen naida minua. Mutta minä rakastin häntä enkä välittänyt siitä. Tahdoin ainoastaan saada olla hänen luonaan. Siitä on nyt vuosi. Sitten hän matkusti luotani. Hän sanoi vanhempainsa tietävän kaikki. Kuulin hänen matkustaneen New-Yorkiin ja läksin hänen jälestään — ainoilla rahoillani matkustin. Tietysti en tavannut häntä enkä voinut saada työtäkään. Koko viime ja toissa yön kuljeskelin pitkin katuja. Ja sitten — niin, sitten mulla ei ollut enään muuta keinoa — minä olin puolikuollut nälästä ja väsymyksestä.

Nuoren tytön puhuessa punastuivat hänen kasvonsa mielenliikutuksesta. Hän oli kauniimpi kuin koskaan ennen. Mies kehotti häntä jatkamaan, ja hän kertoi koko elämäkertansa, sillä tämä oli ensimmäinen osanottavainen ihminen, jonka hän New-Yorkissa tapasi.

Ja Robbie puhui hänelle aivankuin entinen Robbie oli puhunut naisille, hellästi ja miellyttävästi, säädyllyisesti ja hienotunteisesti. Hän oli kaunis mies ja henkevä mies, ja tyttö unohti ensin tuskansa, sitten epätoivonsa ja lopuksi surunsa. Kukaan ei häirinnyt heitä, ja he jatkoivat keskusteluaan tunnin, kaksi. Ja minuutti minuutilta kasvoi myötätuntoisuus heidän välillään. Robbien veri alkoi yhä kiivaammin kuohua. Tyttö ei ollut ainoastaan kaunis, vaan myöskin viisas ja hyvä — oikea kallis helmi keskellä kurjuutta ja saastaisuutta. Ja siksi kävi hänen äänensä yhä hellemmäksi ja yhä varomattomammin alkoi tyttö avata sydäntään hänelle.

Aika kului, tuli puoliyö, ja vihdoinkin uskalsi Robbie tarttua tytön käteen ja istahtaa hänen viereensä. Ystävämme Robbie vapisi kuin koulupoika, veri hehkui hänen suonissaan, ja puna hohti tytön kasvoilla.

— Kuulkaa minua, kuiskasi mies, te ette aavistakaan, kuinka sydämeni säälii teitä, kuinka ihailen teitä ja kuinka kernaasti tahtoisin auttaa teitä. Te olette niin kaunis — minä en koskaan ole nähnyt niin kaunista naista — ja minä, minä tahdon pelastaa teidät täältä, eikä teidän tarvitse tällaisesta kuulla enään sanaakaan. Minä pidän huolen teistä, minä varjelen teitä. Minä teen kaikki, mitä voin, jotta tulisitte onnelliseksi. Sillä minä rakastan teitä, oi, en voi sanoin ilmaista, kuinka teitä rakastan! On hirveätä sanoa sitä teille tällaisessa paikassa. Mutta onhan yhdentekevä, mitä meistä täällä ajatellaan. He eivät aavista mitään, mutta eihän se meitä liikuta. Oi, minä rukoilen teitä, tulkaa omakseni! Minä en vielä tiedä, kuinka tämän asian järjestäisin, mutta sen vaan tiedän, etten salli ikinä teille tehtävän mitään pahaa. Enkä minä koskaan jätä teitä, en koskaan!

Hän puhui nopeasti, hengästyneenä, mutta vastustamattoman kiehtovasti. Hän kiersi varovaisesti käsivartensa tytön vyötäisille, sitten uskalsi hän painaa suudelman hänen huulilleen ja vihdoinkin, nähdessään tytön vapisevan, ja liikutuksen kyyneleitten kimaltelevan hänen silmissään, painoi hänet intohimoisesti rintaansa vastaan.

— Ja nyt, sanoi Robbie, kun rouva Lynch astui sisään, tehkäämme yksin tein selvä koko asiasta!

XXI.

Vähän sen jälkeen oli Mary Harrisonille — se oli tytön nimi — vuokrattu pieni, kaunis asunto Harlemissa, ja siellä voitiin tavata usein Robbie onnellisena ja iloisena, jollaisena hän oli ollut nuorena, viattomana poikana, kun ei hänellä vielä ollut aavistustakaan maailman pahuudesta ja petollisuudesta.

Mutta emme ole tilaisuudessa kertoa enempää tästä, vaan täytyy meidän kiireesti palata takaisin Wall Streetille ja niihin ikävystyttäviin liikeasioihin, jotka kiinnittivät hänet sinne.

Tapaukset kehittyivät nopeasti tässä osassa kaupunkia. Ennenkuin mielet vielä olivat ehtineet tyyntyä viimeisen taistelun jälkeen "Kalamaron ilmalaivat"-yhtiötä vastaan, suunnitteli Robert van Rensselaer jo täyttä päätä elämänsä suurta tehtävää, "Atlantintakaisen — maanalaisen rautatie"-yhtiön kukistamista. Tästä vimmatusta taistelusta täytyy lukijan saada täydellisen, tyydyttävän kuvauksen.

Wall Streetillä on puhtaita, väärentämättömiä pelaajia, jotka keinottelevat hintojen ylentämiseksi ja alentamiseksi millä osakkeilla tahansa, kunhan vaan toivovat ansaitsevansa jotain. Mutta toisaalta löytyy myöskin henkilöitä, jotka ryhtyvät ainoastaan kunniallisiin yrityksiin. Kunniallinen osakekeinottelija oli Robert van Rensselaerin mielestä sellainen mies, joka tutki rahallisia ja taloudellisia oloja koko maapallolla ja koetti vaikuttaa hintoihin haluamaansa suuntaan. Jos mies oli vaan kyllin terävänäköinen ja tyytyi keinottelemaan vahingollisten osakkeitten hinnan alentamiseksi, voi hän pitää itseänsä hyödyllisenä yhteiskunnan jäsenenä, ja — mikä vielä parempi — hän voi olla varma siitä, että ikuiset luonnonlait olivat järkähtämättä hänen puolellaan.

Kertomus suuresta "Atlantintakainen-maanalainen-rautatie"-yhtiötä vastaan käydystä taistelusta, sankarimme urotöistä kuuluisimmasta, taistelusta, jota Wall Streetin miehet eivät ikipäivinä unohda, on kerrottuna Jabbergrabin teoksessa, sivulla 1906, ja kuuluu:

"Sen väitetään olevan ilmaus tästä ihmeellisestä kyvystä käsittää asiain tila ja mitä kulloinkin pohjalla liikkuu, jota hän on osoittanut ennenkin. Yli vuoden ajan oli van Rensselaer mielenkiinnolla seurannut A.-M.-R:n kehitystä ja johtoa. Hän oli tutkinut asiaa kaikin puolin, kunnes vihdoinkin voi puhkaista tämän häikäisevän saippuakuplan, joka väärällä sädeloistollaan oli pettänyt useita maailman terävänäköisimpiä liikemiehiä."

"Robert van Rensselaer oli alusta alkain epäillyt tätä yhtiötä, koska hänen oli onnistunut saada tietoonsa eräitä seikkoja sen sisällisestä tilasta. Hän oli tutkinut radan tulevaisuustoiveita, johtoa, suunnittelua ja liikkeelle laskettua ylenmääräistä osakepaljoutta, jonka piti olla sangen vahingollista, mutta, joita osakkeita ihmiset kuitenkin kilvassa ostivat. Ja vihdoinkin hän, osaksi niitten tietojen perustuksella, joita hänen oli onnistunut saada salaisilta urkkijoilta, osaksi markkinain epäilyttävästä suunnasta oli saanut selville tämän yhtiön takana seisovain rahamiesten aikovan keinotekoisesti korottaa osakkeitten hintaa. Tätä vastaan hänellä ei ollut mitään sanomista. Päinvastoin koetti hän kaikin voimin auttaa heitä nostamaan hintoja huippuunsa, jotta sitten paremmin saisi perille ajetuksi omat suunnitelmansa. Vasta kun luuli heidän alkavan väsyä, kääntyi hän vastarintaan. Ja nyt alkoi uusi jättiläistaistelu."

XXII.

Kukaan ei aavistanut van Rensselaerin seisovan kaiken tämän takana. Sillä historiankirjottajamme kertomuksen mukaan oli hänellä ihmeellinen kyky vaikuttaa salassa. Hänellä oli välittäjänsä kaikkialla Wall Streetillä ja ne kilpailivat usein tietämättään keskenään. Ulkopuolella olijat näkivät vaan A.-M.-R:n osakkeitten nousseen huimaavasti, ne olivat siis varmistuneet ja tulleet halutuiksi markkinoilla. Asiantuntijat tiesivät vähän enemmän, nimittäin, että oli olemassa joku, joka myi alennetulla hinnalla maksun lykkäystä vastaan. Mutta kuka tämä oli, sen tiesi ainoastaan yksi ihminen koko maailmassa.

Nämät asiat ovat yhtä sotkuiset kuin ikävätkin. Mutta meidän täytyy kertoa niistä, jotta voisimme ymmärtää Robert van Rensselaerin elämässä juuri samaan aikaan tapahtuneen ratkaisun. Ystävämme ei ollut niitä miehiä, joka piti osakkeitaan leikin asiana — harvoin hän ryhtyi johonkin yritykseen ennenkuin tiesi olevansa oikeassa, mutta jos hän sen kerran teki, silloin oli tosi kysymyksessä. Vaikka ei markkinoilla ollut vähintäkään aavistusta siitä, oli hän varustautunut taisteluun elämästä ja kuolemasta "Atlantintakaisen-maanalaisen-rautatie"-yhtiön kanssa.

Tiistaina alotti van Rensselaer taistelunsa ostamalla osakkeita kolmena päivänä.

Se oli kerrassaan tavatonta kilpailua, jonka tarkoituksena oli kolmen päivän kuluessa yhä uudestaan myymällä osakkeita alentaa niitten hintaa niin paljon kuin suinkin. Todellisuudessa ei hän aikonut antaa heille aikaa kolmeakaan päivää. Hän tahtoi kukistaa A.-M.-R:n jo keskiviikkona, ensimmäisenä todellisenä taistelupäivänä.

Tämä tapaus muistutti K.-I.-taistelua, sillä eroituksella vaan, että kukaan ihminen ei aavistanutkaan,

että voitaisiin tehdä hyökkäys A.-M.-R:ta vastaan. Sen osakkaat olivat levinneet yli koko maan. Niitä oli pantu liikkeelle kymmenenkin miljoonaa kerrallaan, ja verrattain vähän olivat sentähden van Rensselaer ja hänen vastustajansa voineet saada niitä käsiinsä. Mutta me mainitsimme ystävällämme olleen — tai ainakin hän luuli olevan — "ikuiset luonnonlait" puolellaan.

— Sen täytyy kukistua, sanoi van Rensselaer päättävästi. Sen täytyy kukistua!

XXIII.

A.-M.-R:n takana seisovat rahamiehet pitivät tiistai-iltana kokouksen, jossa muodostivat renkaan. He olivat yksimieliset siitä, että osakkeitten hintaa alentava, tuntematon henkilö oli pakoitettava antautumaan ja päättivät sentähden seuraavana päivänä ostaa sataviisikymmentä tuhatta A.-M.-R:n osaketta nähdäkseen, kestäisikö tämä tuntematon sitä.

Van Rensselaer oli valmistunut kestäämään sängen paljon. Tiistaina, markkinain kiihkeimmillään ollessa, oli hän myynyt jokainoan muulla taholla, esim. suuressa terästrustissa, omistamansa osakkeen ja sitä paitsi lainannut niin paljon kuin suinkin luotollaan sai. Kaikki nämät rahat olivat nyt hänen välittäjillään, ja keskiviikko-aamuna markkinain alkaessa seisoi hän sähkösanomakoneen ääressä yksityiskonttorissaan, uskotun konttoristin ollessa valmiina sähköttämään hänen määräyksiään kaikille tahoille.

Taistelu kävi alussa hitaasti. Se oli aivankuin kamppailua etuvartiosta kahden jättiläisen välillä, jotka kumpikin koettivat ottaa selkoa vastustajansa voimasta. Renkaan välittäjät tarjosivat korkeita hintoja A.-M.-R:n osakkeista, mutta van Rensselaer odotti ja oli varuillaan. Osa myytiinkin, ei kuitenkaan hänen hallussaan olevia, ja hän odotti vaan hinnan vielä kohoavan, jotta vihollisensa tulisivat rohkeammiksi, ja hänen oma asemansa varmemmaksi.

Noin kello yhdentoista tienoissa alkoi taistelu täydellä todella. A.-M.-R. alkoi 155:llä, hinnan nopeasti vaihdellessa. Osakkeita myytiin noin viisi tuhatta, ja niitten hinta oli noussut 155-1/2 ja 156-1/2:een. Sitten nousi se 158:aan ja jäi siihen.

Hinta oli selvästi nyt juuri niin korkealla kuin vastustaja tahtoi sen nousevan. Ja hetken päästä lähetti van Rensselaer määräyksensä — kaksituhatta osaketta viidelle eri välittäjälle. A.-M.-R. horjui, laski 157-5/8:aan hitaasti vaihdellen. Lisättiin viisitoista tuhatta. Van Rensselaer antoi uusia määräyksiä, uusia tarjouksia tehtiin, ja hänen välittäjänsä hyväksyivät ne. Pörssihuoneustossa tunkeili mieleton joukko kirkuvia, käsillään huitovia miehiä, kokoontuneina A.-M.-R:n ilmoitustaulujen ympärillä. Kuukausiin ei oltu tällaista nähty. Epäilemättä oli jotain erinomaista tekeillä. Vielä ei ollut kenenkään huomio kiintynyt siihen seikkaan, että hinnan korottajat pyrkivät pidättämään osakkeita, ja hurjia huhuja oli liikkeellä. A.-M.-R:n osakkeet eivät koskaan olleet nousseet näin korkealle ja mahdotonta niitten oli pysyäkin sellaisessa hinnassa. Mutta ne pysyivät kuitenkin ja tarjous toisensa perästä tehtiin. Vasta puolenpäivän aikaan alkoivat ne laskea ja silloin oli rengas ostanut sataviisikymmentä tuhatta omaa osakettaan, joista van Rensselaer oli myynyt satakolmekymmentä tuhatta.

Silloin alkoivat hänen välittäjänsä tehdä tarjouksiaan. Hinnat laskivat hitaasti. Renkaan jäsenet kokoontuivat lyhyeen neuvotteluun. Selvästi valmistui vihollinen kaikkine joukkoineen vastarintaan. Vaara oli uhkaava, sillä heti kun ihmiset saivat tietää tämän olevan hyökkäyksen hintojen alentamiseksi, joutuisivat he levottomuuden valtaan. Tuskallisen jännityksen vallassa odottaisivat tuhannet kunnes yhden ainoankin prosentoin eroitus saisi aikaan kauhean sekasorron ja pakottaisi vaa'an painumaan toiselle tai toiselle puolelle ja viskaisi sadointuhansin osakkeita markkinain pyörteisiin. Muutaman minuutin keskustelun jälkeen sitoutui rengas vielä ostamaan kolmesataa tuhatta osaketta.

Nyt vallitsi raivoisa kiihko markkinoilla. A.-M.-R:n osakkeet laskivat 157-1/2:een ja seisahtuivat siihen. Renkaan välittäjät kirkuivat, jotta pörssihuoneusto kaikui, mutta van Rensselaer tyynenä ja kaikkien mahdollisuuksien varalle valmiina myi niin paljon kuin he halusivat, ja joka kerta, kun he taivosivat ostamasta, alkoi hän alentaa osakkeitten hintaa. Seuraus tästä oli, että hinta horjui sinne tänne — milloin nousi, milloin laski yhden prosentoin ja osakkeitten kauppa oli kiihkeämpi kuin ennen milloinkaan.

Ei ollut enään epäilystäkään, mikä tässä oli tarkoituksena. Salaliitto oli tehty yhtiön kukistamiseksi. Ja selvää oli myöskin, että salaliittolaiset kuuluivat maan mahtavimpiin. Robert van Rensselaerin omaisuus arvioittiin siihen aikaan kahdeksikymmeneksi miljoonaksi dollariksi, s.t.s. hän voi, hintojen tällään ollessa, ostaa 1,25 miljoonaa osaketta. Hän ei tiennyt, voisivatko vastustajansa mennä niin pitkälle,

mutta hän istui siinä päättävänä ja piti silmällä sähkösanomakonettansa, taistelun raivotessa, ja mieletöntä kiihkoa osoittavan huudon ja rähinän noustessa kadulta hänen korviinsa.

Kolme järellä olevaa, pitkää, väsyttävää tuntia, kului hitaasti. Iskun toisensa perästä hän tähtäsi vastustajiinsa, mutta nähtävästi tuloksetta. Hermostunut hän ei ollut, mutta otsansa synkkeni yhä enemmän ja silloin tällöin mutisi hän kirouksen. Hän oli pannut alttiiksi kaikki, mitä hänellä oli, taistelussa vihollisen tuntemattomia voimia vastaan. Jos ei hänen viimeisen määräyksensä onnistuisi niitä kukistaa, seisoi hän itse piankin tyhjänä.

Ainoastaan pari minuttia oli järellä tästä kauheasta, unohtumattomasta päivästä. Kymmenkunta hänen välittäjiään seisoi ja tarjosi kaupan osakkeita huimaavista hinnoista. Kerrankin myytiin kaksikymmentä tuhatta osaketta yht'aikaa. Hän tähtäsi viimeiset iskunsa, jotka saivat markkinat horjumaan ja ihmiset kauhusta kalpenemaan. Mutta joka kerta, kun hän teki tarjouksen, tarttuivat vastustajat siihen halukkaasti, ja A.-M.-R. ei väistynyt tuumaakaan.

Ja niin seisoi se pystyssä vieläkin, kun pörssi suljettiin, ja tämä peloittava päivä oli lopussa.

XXIV.

Robert van Rensselaer käveli edestakaisin konttoorissaan kädet selän takana. Hänellä ei ollut enään yhtään rahoja, mutta se ei häntä peloittanut. Nyt, kuten ainakin, luotti hän ikuisiin luonnonlakeihin, ja hänellä oli sitäpaitsi vielä pari valttia käsissään.

Hän käveli mietteissään, puhellen silloin tällöin itsekseen.

— Joka tapauksessa minä tästä voitan, joten ei taida olla vahingoksi antaa heidän vielä käyttää yhtä tilaisuutta hyväkseen.

Hän soitti sihteerinsä luokseen ja käski tämän lähettää viisi telefontelefonisähkösanomaa. Neljä niistä oli hyvälle ystäville, innokkaille Wall Street-keinottelijoille, joilla oli tapana säännöllisesti auttaa häntä. Viides oli herra Chauncey van Rensselaerille. Muutamien minuuttien kuluttua seisoi jo neljä heistä hänen konttoorissaan hengästyneinä ja poissa suunniltaan.

— No, kysyi van Rensselaer, mitä te tästä tuumaatte?

— Tällaista emme ole ikinä nähneet! huudahti yksi heistä. Se oli Shrike, tunnettu vehnäkeinottelija. Ei ikinä! Kenen sinä sen luulet olevan ja kuinka luulet tämän päättyvän?

— Sitävartenhan minä juuri lähetinkin teitä hakemaan, sanoi van Rensselaer. Istukaa!

He istuivat ja hän alkoi tehdä heille selkoa asiain tilasta.

— Minä tiedän kuka se on, mutta minä en ole oikeutettu sanomaan enempää. Sen verran voi vielä lisätä, että tiedän heidän voittavan ja, että huomenna aijon panna peliin viimeisen senttini, jotta siitä tulisi oikein komea keikaus. Minä tunnen kutka seisovat A.-M.-R:n takana — etupäässä Smith ja Shark — ja tiedän, minkä arvoisia he molemmat ovat. Itse yhtiöstä on minulla myöskin tarkat tiedot: se on häviön partaalla. Te tiedätte yhtä hyvin kuin minäkin, koko komeuden olevan vaan keinottelua, ja että ihmiset yleensä ovat taipuvaiset työntämään syyn sen niskoilta, joka on joutunut alakynteen. Se rengas, joka on tämän jutun toimeenpannut, on ehdottomasti suoriutuva kunnialla, mutta minun täytyy hankkia pari henkilöä lisää varmuuden vuoksi, ja kysyn teiltä, tahdotteko tulla mukaan. Meidän tarvitsee vaan panna kaikki yhdellä kertaa peliin ja sitten julistaa seisovamme kaiken tämän takana. Silloin ei tarvitse odotella montakaan sekuntia, ennenkuin kaikki romahtaa.

Nämät neljä herraa jäivät vielä pariaksi tunniksi van Rensselaerin konttoriin. He pohtivat asiaa kaikin puolin, A.-M.-R:n heikkoja kohtia tällaisiin yrityksiin nähden ja niitä huhuja, joita mahdollisesti voisi päästää liikkeelle. Tuhansittain osakkeenomistajia toivoi hintojen kohoamista ja olivat pelvossa ja vapistuksessa niiden mahdollisen alenemisen tähden. He harkitsivat, mitä etuja Smithillä, Sharkilla ja muilla A.-M.-R:n takana seisovilla rahamiehillä olisi tarjolla, ja mitä he itse voisivat odottaa. Ja vihdoin suostuivat he yhdessä ostamaan kaikki A.-M.-R:n osakkeet, jotka huomenna olisivat kaupan, ja kello yhdeltätoista päättivät he antaa pommin räjähtää ja pirstoa kaikki.

Muutamia minuutteja ystäväinsä lähdettyä, istui sankarimme taas automobiiliinsa ja ajoi täyttä vauhtia klubiin. Hän meni yksityishuoneeseensa, ja heti sen perästä tuli hänen luokseen punanenäinen, luuvalon murtama, ylhäisen näköinen herrasmies.

— Mitä hittoa sinä tällä tavalla lähetät minua hakemaan, huudahti hän heti huoneeseen päästyään.

Se oli herra Chauncey Rensselaer. Poika saattoi hänet kunnioittavasti tuoliin istumaan ja kysyi sitten:

— No, mitä sinä asemasta arvelet?

— Eihän se ollut vastaus minun kysymykseeni, murahti isä. Mutta, hyvä jumala, Robbie, minkälainen tämä päivä on ollut minulle! Sinä kai tiedät minulla olevan viisi tuhatta A.-M.-R:n osaketta? Ja nyt olen koko päivän ollut hulluksi tulemaisillani. Minä olen odottanut ja odottanut —

— Hm! sanoi Robbie hymyillen. Mitä sinä olet odottanut?

— Mutta eikös sinulla sitten ole osakkeita? huudahti isä. Etkö sinä tiedä, keitä renkaaseen kuuluu?

— Kyllä, sanoi Robbie, minä luulin niitten olleen A.-M.-R:n herroja ja Smithin ja Sharkin.

— Ihan niin, sanoi isä, ja sinä saat olla varma siitä, että he tietävät, mitä tahtovat. Saat nähdä osakkeitten huomenna nousevan 200:aan. — Mutta onko sinulla aavistustakaan, kutka hölmöt koettavat heitä vastaan taistella?

— Ei minun tarvitse sitä aavistaa, sanoi Robbie, minä tiedän sen.

— Keitä ne sitten ovat?

— Ne eivät ole "keitä" ollenkaan.

— Mitä sinä tarkoitat?

— Minä tarkoitan, että siinä on vaan *yksi* mies.

— Yksi mies! Kukahan se olisi?

— Se on Robert van Rensselaer.

Vanha herra poukahti seisaalleen luuvalostaan huolimatta.

— Hyvä jumala, Robbie, oletko sinä tullut hulluksi?

— En, sanoi Robbie, ei se ole hulluutta ensinkään.

— Mutta sitten sinut hukka perii.

— Eipä taida. Myönnän panneeni alttiiksi koko omaisuuteni, mutta hukassa en ole. Huomenna pari minuuttia yli yhdentoista olen oleva New-Yorkin rikkain mies. Silloin olen omistava joka sentin, jonka A.-M.-R-yhtiön herrat ja Smith ja Shark saavat kokoon kerjätyn ja lainatuksi ja sen lisäksi kaiken, mitä muilla etevillä kansalaisilla on talletettuna pankeissaan, oma vanha, rakastettu isänikin lukuunotettuna.

Vanha, rakastettu isä oli, suoraan sanoen, tukehtumaisillaan.

— Sinä olet mennyttä miestä, Robbie! huudahti hän. Se on aivan mahdotonta. Kuinka sinä voit tämän kaiken aikaansaada ilman rahoja?

— Minähän olen muodostanut renkaan, vastasi Robbie hymyillen.

— Ilman rahoja?

— Eiväthän he tiedä, ettei mulla ole rahoja, vastasi poika levollisesti. Muuten aijonkin varmuuden vuoksi saada vähän sinulta.

— Hm! sanoi herra Chauncey van Rensselaer lakoonisesti.

— Ensiksi, sanoi poika, saat myydä osakkeesi huomenaamalla kello kymmenen, toiseksi saat myydä niin monta A.-M.-R:n osaketta kuin kaupaksi saat; ja yhdentoista aikaan saat sitten nähdä romahtavan

— olkoon se vaikka taivas itse!

— Kuinka se käy päinsä?

— Muun muassa siten, että itse olet siellä ja myyt lykkäystä vastaan. Te, vanhat veikot siellä Wall Streetilta, olette kuin kotkat haaskan kimpussa. Kun vaan ihmiset näkevät teidän tulla lönyttävän, tietävät he heti suuren keikauksen olevan tekeillä. Ja jos he panevat liikkeelle huhun sinun myövän A.-M.-R:n osakkeitasi, saat nähdä, että loppu käy itsestään.

— Onhan tuossa järkeä, myönsi vanhus hetken mietittyään.

— Mutta siitähän minun oikeastaan ei pitänytkään puhua kanssasi, sanoi Robbie hymyillen. Pääasia on tämä: sinun pitää antaa minulle pari miljoonaa dollaria nyt heti.

Herra Chauncey van Rensselaer hätkähti tuolissaan ja tuijotti poikaansa silmät selällään.

— Vähintään kaksi miljoonaa dollaria, jatkoi Robbie nähdessään isänsä olevan sanattomana hämmästyksestä. Ja minun pitää saada ne omakseni eikä lainaksi. Jos pyytäisin niitä lainaksi, olisi sulla oikeus vaatia kaikenlaisia selityksiä. Ja vaikka minä selittäisin sinulle kuinka kauvan tahansa, et sinä kumminkaan ymmärtäisi sitä niin hyvin kuin minä itse. Tahdon siis vaan sanoa, että olen ollut hyvä poika, joka olen elättänyt itseäni kolmetoista vuotta pyytämättä vanhalta isältäni senttiäkään. Mutta nyt minä tarvitsen rahoja oikein toden teolla. Ja kun sinä kerran kuolet, jätät joka tapauksessa kumminkin kaikki minulle. Mutta silloin se ei hyödyttäisi minua vähääkään. Sillä jos tämä tempu ei onnistu, niin silloin olisi se aivan liian vähän, tai onnistuu se, ja silloin on pari miljoonaa vaan pisara meressä. Siksi minä tahdon sinun antamaan rahat nyt heti.

Herra Chauncey hengähti syvään. Sitten kumartui hän eteenpäin ja vetäsi tuolinsa lähemmäksi pöytää.

— Robbie, sanoi hän, kerro minulle vähän enemmän tästä jutusta! Kerro, millä tavalla sen olet järjestänyt.

— Ensin tahdon saada ne kaksi miljoonaa.

— Peevelin poika! murahti isä. Tiedäthän sinä saavasi rahat, jos todella niitä tarvitset. Mutta silloin täytyy sinun olla vähemmällä vehkeilemättä ja selittää tarkoin, mitä sinulla on tekeillä.

Silloin alkoi Robbie kertoa. Ja ennenkuin hän oli lopettanut, hieroi ukko tyytyväisenä käsiään. Vähän myöhemmin nähtiin hänen nilkuttavan ulos huoneesta lähettämään välittäjilleen käskyä myymään kaikki A.-M.-R:n osakkeet päivän hintoihin. Sitten sai hänen pankkiirinsa käskyn suorittaa herra Robert van Rensselaerille kolmen miljoonan dollarin suuruisen summan.

Tälläväläin jatkoi herra Robert van Rensselaer kävelyään edestakaisin huoneessa. Siinä astellessaan kädet selän takana, tyytyväisyyden ilme kasvoillaan, oli hän epäilemättä onnellisin ja tyytyväisin ihminen koko New-Yorkissa.

Äkkiä naputettiin ovelle, eräs palvelija toi kirjeen.

— Kirje teille, sir, sanoi hän. Päälle on kirjoitettu "tärkeä."

Ystävämme otti kirjeen ja odotti kunnes palvelija oli poistunut. Hän avasi sen ja luki seuraavaa:

Herra *Robert van Rensselaer*.

Pyytäkää hyväntahtoisesti ystävääne, herra Greeniä, vielä tänä iltana tulemaan vanhan ystävättärensä, rouva Lynchin luo. Hänelle itselleen sangen tärkeä asia on kysymyksessä. Joten hänen ehdottomasti täytyy tulla!

XXVI.

Jätämme mainitsematta herra Robert van Rensselaerin muistutukset kirjeen luettuaan, koska ei kenelläkään ole niistä hyötyä eikä huvia. Lukija on varmaan kuvitellut, ettei ystävämme tähän aikaan ollut missään tekemisissä rouva Lynchin kanssa. Niin hän uskoi itsekin. Mutta yksi elämän pikku ilojen varjopuolia on se, etteivät ne jätä meitä rauhaan silloin, kun tahtoisimme unohtaa ne.

Sankarimme mielti mieltimistään, kuka olisi tämän kirjeen kirjoittaja. Ja koko ajan hän joko käveli edestakaisin huoneessa tai istui liikahtamatta, eteensä tuijottaen tuolilla.

Saatuahan vihdoinkin päätöksensä tehneeksi, ei hän ensinkään ollut iloisella tuulella. Otsansa oli synkkä ja silmänsä loistivat oudosti. Hän lähti huoneesta pitkin, raskain askelin, ja pari sekuntia myöhemmin kiidättivät ajoneuvot häntä Mary Harrisonin asuntoa kohti. Ajettuaan kappaleen matkaa, käski hän ajajan pysäyttää ja astui alas vaunuista. Kun ne olivat kadonneet näkyvistä, astui hän toisiin, joilla ajoi lopun matkaa.

Nuori tyttö otti hänet vastaan onnesta säteillen. Hänen yllään oli punainen silkkipuku, ja hän oli niin ihmeen kaunis, että Robbien kasvot ehdottomasti kävivät lempeämmiksi. Mutta tyttö oli kumminkin huomannut jo hänen synkän katseensa ja huudahti pelästyneenä:

— Mitä on tapahtunut?

— Mary, sanoi hän lyhyesti, ja katseensa tuli yhä ankarammaksi, Mary, meidän täytyy erota.

Tyttö katseli häntä hämmästyneenä.

— Mitä sinä tarkoitat? kysyi hän.

— Sitä mitä sanonkin, vastasi mies. Meidän täytyy erota.

Mutta nähdessään tytön kalpenevan, sulki hän hänet syliinsä ja istahti sitten sohvalle.

— Kuule nyt, Mary, sanoi hän lempeämmin, sinä olet hyvä tyttö, ja minä voin sanoa sinulle koko totuuden. Sinun vikasi ei tietysti ole, että olen joutunut suuriin ikävyyksiin ja voin ainoastaan tällä tavoin päästä niistä.

— Mitä sinä tarkoitat, Jim? läähätti tyttö. (Hän oli oppinut kutsumaan van Rensselaeria Jimiksi.)

— Mary, sanoi hän, tiedäthän minun olevan naimisissa, vai kuinka?

— Tiedän, vastasi tyttö, mutta ... onko se —

— Tiedät ehkä myöskin minun olevan sangen rikkaan miehen? No, sanalla sanoen, rouva Lynch on alkanut kiristää rahoja.

Tyttö vetäysi taaksepäin.

— Mitä — mitä? sammalsi hän huohottaen raskaasti.

— Niin se on. Minä olen jo maksanut hänelle useita tuhansia dollareja.

— Oi, Jumalani! kirkasi tyttö. Se on mahdotonta!

— Se on totta. Muuta keinoa ei ole enään kuin erota

XXVII.

Mary Harrison horjui kuin juopunut. Hän sai kiinni eräästä tuolista.

— Jim, läähätti hän, mihin minä joudun?

— Tiedät minun joka tapauksessa pitävän huolen sinusta, sanoi mies.

— En minä sitä tarkoita! huudahti tyttö. Mutta, voi, minä rakastan sinua. — — En voi sinutta elää! Mihin, taivaan nimessä, minä joudun?

Ja tyttö heittäytyi hänen syliinsä äärettömän epätoivon vallassa.

— Mihin minä joudun? Mihin minä joudun? huusi hän vähän väliä. Kuinka voin kestää tämän!

Mies koetti turhaan rauhoittaa häntä.

— Kuule, sanoi hän tukahutetulla äänellä, älä nyt ole niin suruissasi. Ehkä voit unohtaa minut vielä.

Kas niin, koetahan nyt olla ymmärtäväinen!

Tytön koko ruumis vapisi.

— Ei, ei, huusi hän. Tämä vielä tappaa minut!

Äkkiä hypähti hän ylös, ja silmänsä salamoivat.

— Minä tapan sen naisen, kuiskasi hän. Minä tapan hänet.

Mies veti hänet luokseen koettaen rauhoittaa häntä.

— Ei, Mary, se olisi vielä pahempi minulle. Sanothan rakastavasi minua? Silloin täytyy sinun myöskin luopua minusta. Muulla keinoin ei tästä pulasta päästä.

Tyttö istui kalman kalpeana, ja valittava voihkina tunkeutui hänen huuliltaan. Sitten sipaisi hän hiukset otsaltaan ja tuijotti hurjan näköisenä eteensä.

— Luopua sinusta, kuiskasi hän käheästi. Luopua sinusta!

Ystävämme Robbie oli hyvin pahoillaan. Hyväsydäminen mies ei mielellään kiusaa naista, varsinkaan sitä, jota rakastaa. Hän oli kumminkin jo kerran tehnyt päätöksensä ja aikoi järkähtämättä pysyä siinä.

— Enkö saa sinua enään koskaan nähdä ... edes vilaukselta ... joskus vaan, vaikeroi Mary nojaten päänsä hänen rintaansa vastaan ja itki ikäänkuin sydämensä olisi pakahtua.

— Et, sanoi mies lujasti. Etkö sinä ymmärrä, Mary, ettei maailmassa ole ainoatakaan paikkaa, johon voisit sinut kätkeä, josta tuo nainen ei nuuskisi sinua esiin? Hän on ottanut selville, kuka minä olen ja seurannut minun jälkiäni tänne. Ymmärräthän, Mary, että hän musertaa minut, kenties pakottaa minut surmaamaan itseni.

Tyttö kauhistui.

— Ei, se ei saa tapahtua, sanoi hän. Sinä näyt olevan oikeassa, ja minun täytyy uhrautua. Minä tahdon poistua. Luulen voivani kestää sen. Mutta, Jim, Jim, en ole ikinä rakastanut ketään muuta kuin sinua enkä tule koskaan rakastamaan.

— En minäkään unohda sinua, Mary, sanoi mies. Saat kaikkea, mitä tarvitset. Rahaa ei sinulta pidä puuttuman.

Tyttö kuunteli hajamielisenä hänen puhettaan. Hän ei tällä hetkellä rahoja ajatellut.

— Mihin aijot matkustaa, kysyi mies hetken vaitiolon päästä.

— En tiedä, vastasi tyttö. Kotia minulla ei ole. Niin, mihin minä oikeastaan menisinkään? Ajattelen, parasta lienee palata takaisin syntymäseudulleni — Albanyyn.

Tämä nimi herätti äkkiä eloon erään muiston Robert van Rensselaerin sielussa.

— Albanyyn? toisti hän. Et ole koskaan maininnut olevasi sieltä kotoisin.

Hän vaikeni hetkeksi ja jatkoi sitten:

— Ehkä sinä tunnet siellä erään nuoren tytön ... mutta enhän minä tiedä edes hänen nimeään, lopetti hän kevyesti naurahtaen.

— Vai niin, sitten luulen, etten voi antaa sinulle mitään tietoja hänestä, sanoi tyttö, koettaen hymyillä hänkin. Muuten tunnen siellä ainoastaan joitakuuta ihmisiä. Enkä tuntenut ketään, ennenkuin äitini matkusti pois muutamia vuosia sitten.

— Matkusti pois? kysäsi mies. Luulin sinun kertoneen, että hän on kuollut.

— Kuollut hän varmaan onkin, koska hän oli kovin sairas lähteissään, vastasi tyttö. Mutta minä en tiedä, kuinka hänelle kävi. Hän ei koskaan palannut.

Mies tuijotti hämmästyneenä tyttöön.

— Ei koskaan palannut, toisti hän. Mikä sinun äitisi nimi oli?

— Helena, vastasi tyttö.

Mies lyyhähti tuolilleen takaisin.

— Oi, kauheata sitä on ajatellakin! jatkoi tyttö värähtelevällä äänellä. Rakas äitiparkani! Hän työskenteli aamusta varhain myöhään iltaan elättääkseen minua. Hän oli niin hyvä, niin hyvä. Hän tappoi työllä itsensä, Jim, se on ihan totta.

— Mikä häntä sitten vaivasi?

— Keuhkotauti, vastasi tyttö.

Mies säpsähti, ja hän huomasi sen.

— Mikä sinun on? kysyi tyttö.

— Ei mikään, sanoi mies, tämäpä on omituinen sattuma. Mikä sinun isäsi nimi oli?

— En ole koskaan tuntenut isääni, vastasi tyttö. Äitini ei ole hänestä mitään kertonut. Mutta minä aavistin, etteivät he olleet naimisissa ... ja että...

Hän pysähtyi hämmästyneenä miehen oudosta näöstä. Mutta sitten jatkoi hän:

— Luulen isäni olleen hyvin rikkaan, kauniin ja hyvän. Äiti antoi minulle medaljongin, jossa oli isäni kuva, ja jonka avaimen äiti sanoi olleen isälläni, jotta sitä ei kukaan muu voisi avata. Hän itse oli hukannut sen avaimen, jonka oli isältäni saanut.

Tyttö vaikenä taaskin. Aaveentapainen, tuhkanharmaa kalpeus oli levinnyt Robert van Rensselaerin kasvoille. Hän nojautui tyttöön, silmänsä tuijottaen kauhistuneina. Ojensi sitten tyttöä kohti kätensä, joka vapisi kuin haavanlehti.

— Medaljonki! Medaljonki! läähätti hän. Jumalani! Onko se sulla tallella?

— On, huudahti tyttö hämmästyneenä, kiiruhtaen piironkinsa luo. Hän ojensi medaljongin miehelle. Tämä katsahti siihen, horjahti takaisin kuin olisi saanut tikarin piston rintaansa. Ja hurjasti, hirvittävästi parkaisten tarttui molemmin käsin päähänsä ja oli vähällä kaatua.

Mutta Mary oli kauhistuneena kiiruhtanut hänen luokseen.

— Jim, Jim, huusi hän. Mitä tämä on?

Hän yritti tarttua mieheen kiini, mutta tämä pakeni kauhistuneena häntä kuin villiä eläintä.

— Ei, ei! huusi mies ryömien nurkkaan, pelko ja kauhistus katseessaan.
Älä! Mene pois! Mene pois!

— Mutta, Jim, mitä tämä on? huusi tyttö. Mikä sinulle on tullut?

Mies oli vaipunut polvilleen ja kouristukset vavahuttelivat hänen ruumistansa.

— Oi, Jumalani! voihi hän. Oi, Jumalani!

Mary juoksi hänen luokseen ja löi käsivartensa hänen ympärilleen.

— Jim! Jim! kirkui hän hysteerisesti. Sinun täytyy sanoa, mitä tämä on — sinun täytyy — sinun täytyy! Tiedätkö sinä, kuka minun isäni oli?

— Tiedän! oihi hän ja kiemurteli kuin mato, tiedän — tiedän!

— Kuka hän sitten oli? Kuka? Sano!

Mies yritti puhua, mutta sanat tarttuivat hänen kurkkuunsa. Äkkiä vavahti koko ruumiinsa. Hän tempasi itsensä irti tytön syleilystä niin kiivaasti, että tämä lensi vastakkaiseen seinään. Sitten hoippui hän ovelle voihkien ja valittaen.

Vielä silmäys tytön kasvoihin, sitten pakeni hän kuin mielipuoli rappuja alas.

Vaunut odottivat vielä kadulla. Hän ei nähnyt niitä, mutta ajaja huusi hänelle, kun hän aikoi kiiruhtaa ohi. Hän tointui silmänräpäykseksi ja hyppäsi vaunuihin.

— Mihin? kysyi ajaja.

— Yhdentekevä! huusi hän. Aja vaan!

Ja niin mentiin täyttä vauhtia pitkin katuja. Van Rensselaer istui kyyristyneenä vaunujen nurkkaan, väännellen epätoivoissaan käsiään.

Sama ajatus palasi aina hänen mieleensä, ajatus, joka sai veren hyytymään hänen suonissaan. Hänen ruumiinsa vääntelehti kovissa kouristuksissa.

Kauvan hän ei voinut tätä kestää, vaan käski ajajan seisauttaa, hyppäsi alas ja nakkasi tälle rahan. He olivat tulleet Parkin syrjäiseen osaan. Hän kääntyi ympäri ja pakeni pimeyteen.

XXVIII.

Mary oli yksin. Pelottava hiljaisuus vallitsi hänen ympärillään. Vainotun otuksen tavoin makasi hän siinä huoneen nurkassa, johon oli kaatunut. Kasvonsa olivat tuhkanharmaat, silmänsä pyörivät villinä, ja vapisevissa käsissään piteli hän onnetonta medaljonkia.

Hän tuijotti sitä kauhun lyömänä, voimatta paikaltaan liikahtaa. Hän tahtoi avata sen, mutta kului kymmenen minuuttia ennenkuin hän jaksoi nousta ja hoippua lattiaa yli.

Hän sai käsiinsä taltan, paneutui tuskasta melkein mielipuolena lattialle pitkäkseen ja koetti avata medaljonkia. Kätensä vapisivat, ja tuon tuostakin löi hän sormiinsa, jotta veri juoksi.

Äkkiä aukesi medaljonki, ja yksi ainoa silmäys siihen oli kyllin riittävä. Seuraavassa tuokiossa liukui se hänen hervottomista käsistään lattialle, ja hän päästi valittavan huokauksen. Silmänräpäyksen ajan seisoi hän ikäänkuin tukea etsien, sitten kääntyi hän ja syöksyi kirjoituspöytänsä luo. Haparoivin sormin haki hän jotain laatikosta.

Laukaus pamahti, ja hän vaipui lattialle verisenä, värähtelevänä kasana, ja aivonsa valuivat matolle.

XXIX.

Jo ennen yhdeksää torstaiamuna oli Wall Street tungokseen asti täynnä väkeä. Kaikkialla juoksenteli joukottain miehiä edes takaisin, kirkui ja töytti toisiaan. Pörssihuoneuston perällä oli tuskin ainoatakaan tyhjää paikkaa. Lontoosta saapuneet hintailmoitukset olivat jokaisen suulla, jännitys ja pelko kuvastuivat kaikkien kasvoilla ja täyttivät ilmankin, jota ihmiset hengittivät.

Kaikki tiesivät ratkaisevan silmänräpäyksen olevan käsillä, ja että koko totuus — olipa se sitten millainen tahansa — pian tulisi päivän valoon.

Robert van Rensselaer tunkeutui meluavan, kiihkoisan väkijoukon keskitse. Mutta kukaan ei tuntenut häntä, kukaan ei huomannut häntä. Vaatteensa olivat loan tahraamat, hattunsa revitty ja painettu alas silmille. Kasvonsa hohtivat, silmänsä veristivät, ja hän hapuili eteensä käsillään. Hän oli juovuksissa.

Hän saapui konttooriinsa, hoiperteli sisään ja lyyhistyivät tuolille istumaan.

— Tuokaa vähän whiskeyä, ähkyi hän sihteerilleen. Ja pian!

Sihtööri tuijotti hämmästyneenä häneen.

— Ettekö te kuule, mitä sanon? Sulkekaa sitten ovi ja katsokaa, ettei kukaan pääse tänne. Kiireesti nyt!

Mies lähti. Van Rensselaer istui yhä tuolillaan tuijottaen eteensä, hurja, sekava ilme silmissään. Hän oli koko pitkän tien Harlemista Wall Streetille kulkenut kuin unissakävijä yhden ainoan ajatuksen vainoamana, hokien yhtämittaa itsekseen: Wall Streetille! Wall Streetille! Kello kymmenen!

Hän käännähti ja silmäsi sähkösanomakonetta, nousi ja horjui sen luo. Hetken aikaa hän hoiperteli sinne tänne ja sai vihdoon kiini jostain. Luki jo saapuneet tiedot ja katsoi kelloa. Se oli kymmentä vailla kymmenen.

— Oh, ähkyi hän. Pelastettu! Pelastettu!

Sihteerinsä palasi tuoden whiskeyä, van Rensselaer tarttui pulloon ja joi siitä. Sitten sanoi hän:

— Minä kirjoitin eilen Jones & Kumpp:ille ja käskin heidän maksaa kolme miljoonaa välittäjilleni. Pitäkää huolta, että se tulee tehdyksi. Käskekää välittäjien myydä A.-M.-R:n osakkeet niin pian kuin suinkin, joka ainoan. Ja tulkaa sitten takaisin. Mutta katsokaa, ettei kukaan pääse tänne sisään — ei ainoakaan sielu, kuuletteko, ei ainoakaan! Ymmärrätekö?

— Kyllä, sanoi mies ja meni kummastellen tiehensä. Ensi työkseen käski hän oman välittäjänsä myymään kaikki hallussaan olevat A.-M.-R:n osakkeet. Sihteeri ei koskaan ollut nähnyt van Rensselaerin menettäneen malttiansa liian aikaisin.

Tällä välin istui van Rensselaer kädet nyrkissä, mutisten itseksensä. Katseensa oli kiintynyt kellon tauluun ja whiskypullo seisoi hänen vieressään.

Minuutit vierähtivät, ja vihdoin löi kello kymmenen.

XXX.

Pörssi tarjosi tällä kertaa katsomista ansaitsevan näyn. Tuhansittain miehiä aaltoili saman paikan ympärillä kuin kohiseva meri, ja kun kellon lyönti kajahti, puhkesivat he korvia huumaaviin huutoihin.

Atlantintakainen — maanalainen! Atlantintakainen — maanalainen! Muista osakkeista ei kukaan välittänyt vähääkään, ja useat pikku toiminimet olivat sulkeneet ovensa, koska eivät uskaltaneet pitää niitä auki tällaisena päivänä.

Sähkösanomakoneen läheisyydessä seisijat lukivat vaan A.-M.-R. — 157-1/2 — 157-1/2 — 157-3/8 — ja niin edespäin.

Osakkeitten nousu ja lasku oli kuin painiskelua kahden jättiläisen kesken, jotka kierielivät sinne tänne taistellen elämästä ja kuolemasta. Van Rensselaerin silmiä ilahutti tämä näky, ja ensi kerran monen tunnin kuluttua tunsikin hän olevansa vapaa mies. Kauhuhu, joka tähän asti oli vainonnut hänen kintereillään, oli menettänyt mahtinsa, ja mielenkiihko karkoitti whiskeyhöyryt hänen päästään.

Hän oli kyllä vieläkin huumaantunut, mutta tällä kertaa taistelun ihanuudesta! Joka numero tuntui hänestä viholliseen sattuneelta sotatapparan iskulta. Hän istui ja kuvitteli tämän iskun isänsä lyömäksi, tämän itsensä, tämän viimeisen taas Shriken antamaksi — ja niin edelleen. Hän pusersi kätensä nyrkiksi ja mutisi ikäänkuin olisi silmäinsä edessä nähnyt koko taistelun: Antakaa vaan niille! Alas ne! Kukistakaa ne!

Ja yhä jatkoi kone kulkuaan levollisesti, tahdikkaasti: A.-M.-R. — 100 — 157-1/2; A.-M.-R. — 500 — 157-5/8; A.-M.-R. — 3000 — 157-3/8; A.-M.-R. — 10,000 — 157-1/4 — Ja niin edespäin, melkein taukoamatta. Tuntui kuin olisi katsellut suureen kaivoon, joka on reunojaan myöten täytetty tuskissaan kiemurtelevilla ihmisruumiilla.

Niin kului puolituntinen, sitten toinen, jotka tuntuivat van Rensselaerista iäisytydeltä. A.-M.-R. piti yhä puoliaan. Van Rensselaer oli saanut apua, mutta rengas myöskin, nähtävästi. Koko Wall Street oli jakautunut ikäänkuin kahteen vastakkaiseen leiriin, joiden yhteisenä tunnusmerkkinä oli säästää vihollista niin vähän kuin suinkin.

Yhä kesti taistelua. Kello oli enään neljännestä vailla yksitoista. Nyt vihdoin alkoi A.-M.-R. horjahdella — 157-3/4 on korkein hinta, johon osakkeet olivat nousseet. Van Rensselaer otti suuren kulauksen pullostaan ja soitti kiivaasti kelloa.

— Kuulkaa tarkkaan, mitä minä sanon, virkkoi hän lopen väsyneelle konttoristille. Ratkaiseva hetki on tullut. Kiiruhtakaa, minkä kerkiätte, kertomaan kaikille, jotka tapaatte, että Arkansasin lakiasäättävä kokous on korottanut A.-M.-R:n rahtimaksut kaksinkertaisiksi. Kymmenkunta muuta yhtiötä on saanut saman määräyksen. Odottakaa sitten viisi minuuttia — ei sekuntiakaan enempiä, kuuletteko! — ja kertokaa sitten kaikille, että minä olen A.-M.-R:n vastustaja, ja että Shrike ja kaikki muut ovat minun puolellani!

Mies nyökkäsi päällään, katosi, ja van Rensselaer katsahti taas sähkösanomakonettansa. Oli silmänräpäyksen loma-aika. Hän astui akkunan luo ja katseli ulos.

Sitten alettiin uudelleen. A.-M.-R. piti edelleen puoliaan. Van Rensselaer tiesi koneen olevan muutaman minuutin markkinoista jälessä ja hän kiroili kärsimättömänä. Sitten tarttui hän lyijykynään ja alkoi niin hyvin kuin vapisevilla käsillään voi kirjoittaa muutamia lukuja paperipalalle.

Hän oli pannut 2,7 miljoonaa dollaria tähän yritykseen ja ostanut noin 1-3/4 miljoonaa osaketta. Niitä ei todellisuudessa ollut niin paljoa, mutta tällainen menettely on hyvin tavallista Wall Streetillä. Hän ajatteli varmasti voittavansa 1-3/4 miljoonaa dollaria vastustajiltaan joka prosentilta, jonka A.-M.-R:n osakkeet laskivat. Mutta jos ne nousivat ja pysyivät korkealla, kunnes aika oli ohi, joutuisi hän heille maksamaan saman summan.

Äkkiä alkoi sähkökone uudelleen työskennellä. Kello oli nyt viittä vailla yksitoista, ja A.-M.-R. pysyi vieläkin horjumatta — 157-5/8 — 157-3/8 — 157-1/2.

Hän ei voinut enään kestää tätä hirveätä jännitystä, vaan tyhjensi pullon yhdellä siemauksella ja syöksyi ovea kohti. Seuraavassa silmänräpäyksessä seiso i hän kadulla.

XXXI.

Menessään pörssihuoneustoon kohtasi van Rensselaer joukottain miehiä, jotka juoksentelivat sinne tänne, hurja, tuijottava katse silmissään. Hän kuuli ohimennen katkonaisia sanoja: "rahtimaksut — häviö — van Rensselaerit — Shrike." — Hän saapui ovelle ja päästettiin heti sisään tähän suureen hullujenhuoneeseen. Kiihoittunut väkijoukko, joka tunkeili ilmoitustaulun luokse, veti hänet mukanaan sisäänkäytävään, johon hän pysähtyi tuijottamaan taululla seisovaa lukua — se oli 157.

Hän kuuli samoja huutoja kuin ulkonakin — "rahtimaksut — van Rensselaerit —" j.n.e.

Lähellään äkkäsi hän jättiläisen kokoisen miehen, joka liehutti jotain paperia kädessään ja huusi kauvaksi kaikuvalla äänellä. Se oli eräs van Rensselaerin omista välittäjistä parhaimpia; ja kun hän sai kuulla tämän äänen, tuns i hän sydämensä taukoavan lyömästä. Otollinen hetki oli tullut!

— Minä tarjoon kaksikymmentä tuhatta osaketta kolmen päivän lykkäyksellä A.-M.-R. — kaksikymmentä tuhatta — sata viisikymmentäseitsemän! — sata viisikymmentäseitsemän! — Kaksikymmentä tuhatta kolmen päivän lykkäyksellä — sata viisikymmentäkuusi ja kolme neljäsosaa!

Melu kasvoi ja tukahutti hänen äänensä. Sadasta eri paikasta alettiin huutaa: tuhannen sadasta viidestäkymmenestäkuudesta ja puolesta! Kolmetuhatta viisisataa sadasta viidestäkymmenestäkuudesta! Sata viisikymmentäkuusi! sata viisikymmentäviisi ja puoli!

Mielettömänä, huumaantuneena, raivosta silmittömänä pudisteli van Rensselaer nyrkkiään ilmassa ja karjui:

— Alas! Alas ne! Lyökää alas ne! Lyökää! Lyökää!

Hän tiesi voiton olevan saavutetun, se tuntui jo ilmassa. Se oli keikaus, hurja, raivoisa pyörremyrsky, joka juurineen repii kaikki irti. Ei ollut enään ostajia. Vihollinen oli suinpäin pakenemassa. Mutta yhä karjui hän ja nauroi kuin mielipuoli. Väkijoukko tungeskeli ilmoitustaulun ympärillä yhtä mielettömänä ilosta tai tuskasta. Siinä oli henkilöitä, jotka menettivät miljoonan joka prosentilta — ne miljoonat, jotka van Rensselaer voitti — ja näkivät häviön ja perikadon ammottavan vastassaan. He raivosivat, ulvoivat, tarjosivat A.-M.-R:n osakkeita sadasta viidestäkymmenestäkuudesta, sadasta viidestäkymmenestäviidestä, sadasta viidestäkymmenestäkolmesta. Eivätkä sittenkään saaneet ostajia, ei millään hinnalla!

Myrsky oli puhjennut koko voimallaan. Se ei ollut enään ainoastaan sekasorto, vaan täydellinen hävitys. Markkinain suunta oli vihdoinkin kääntynyt. Ne, jotka olivat pitäneet osakkeitten hintaa korkealla, olivat maahan kukistetut ja nyt syöksyi yleisö esiin ja otti asiain hoidon omiin käsiinsä. Hinnat laskivat huimaavaa kyytiä, kolme prosenttia, viisi, kymmenen prosenttia kerrallaan. Nopeuden määräsi vaan aika, jonka sähkösanomat ja telefontiedot tarvitsivat levittääkseen hämminkiä yli koko maan. Välittäjät saivat käskyn toisensa perästä myydä osakkeet millä hinnalla hyvänsä, ja koko ajan seiso i van Rensselaerin jättiläismäinen asiamies jyrisevällä äänellään ja kahdellakymmenellä tuhannella osakkeellaan alentamassa hintoja viisi, kymmenen prosenttia kerrallaan.

Vihdoin van Rensselaer ei enään voinut kestää tätä kauheata jännitystä. Hän työntyi joukon lävitse ja

meni istumaan eräälle penkille salin perällä. Hän itki ja nauroi yht'aikaa uupuneen lapsen tavalla ja ensi kerran puolen tunnin kuluessa jaksoi hän sen verran malttaa mielensä, että voi ruveta huomaamaan, mitä ympärillään tapahtui.

A.-M.-R:n osakkeet olivat nyt laskeneet seitsemänkymmeneenkuuteen ja alkoivat saada ostajia. Täten oli peloittava sekasorto jo lähellä loppuaan.

Van Rensselaer oli laskenut osakkeitten todellisen arvon yhdeksäksikymmeneksi. Hän etsi välittäjänsä ja antoi heille määräyksen ostaa kaikki, mitä käsiinsä saivat.

XXXII.

Vaivoin pääsi sankarimme ahdingon läpi tunkeutumaan. Miehet kiroilivat, repivät tukkaansa ja pudistelivat nyrkkiään kohti korkeutta. He olivat menettäneet koko omaisuutensa, ja perikato ja nälkä uhkasivat heitä.

Tämä oli kamala, helvetillinen näytelmä, mutta se ei tehnyt mitään vaikutusta van Rensselaeriin. Hänellä oli kyllin tekemistä hillitessään sisässään kuohuvaa mielenliikutusta. Vaikeata on kuvailla hänen ajatuksiaan ja tunteitaan tällä hetkellä, jolloin hän oli ansainnut seitsemänkymmentäkahdeksan dollaria kappaleelta kahdesta miljoonasta osakkeesta ja tunnin kuluessa tullut New-Yorkin rikkaimmaksi mieheksi.

Muutamia minuutteja myöhemmin tulla nilkutti van Rensselaer vanhempi hänen konttoriinsa ja heittäytyi poikansa kaulaan.

— Robbie, änkytti hän, Robbie!

Mutta sitten tukehutti mielenliikutus hänen äänensä, eikä hän voinut enempää puhua. Shrike ja ne kolme muuta tulivat heti sen jälkeen, ja nämät viisi herraa olivat puolihulluina ilosta, he lauloivat, nauroivat, tanssivat ja lopuksi lankesivat toistensa syliin ylenpalttisessa onnessaan.

Minä sanon nimenomaan viisi, sillä van Rensselaer nuorempi, kumma kyllä, otti sangen vähän osaa yhteiseen iloon. Hän istui raukeana tuolissaan ja hymyili hermostuneesti isänsä laskiessa hänen tarumaisia voittojaan. Toisinaan hän eteenpäin kumartuneena tuijotti sammunein katsein seinään ja hypisteli vapisevin käsin esineitä ympärillään.

— Robbie raukka, sanoi hänen helläsydäminen isänsä. Hänen voimansa ovat aivan lopussa, näkeehän sen. Otappas tästä kulaus!

Hän ojensi pojalleen taskumatin ja katseli hämmästyneenä, kuinka tämä tyhjensi sen yhdellä siemauksella. Sillä nyt kun jännitys oli lauennut, peloittava painostus poissa, valtasi tuska äkkiä uudella voimalla Robert van Rensselaerin. Hän nousi, pyysi anteeksi ja lähti ulos.

Alhaalla kadun kulmassa vilisi loppumaton lauma miehiä, jotka huusivat ja kirkuivat epätoivon ensi puuskassa. Robert van Rensselaer tunkeutui niiden välitse ilman päämäärää, paljain päin, kädet nyrkissä. Hän oli koettamalla koettanut tottua ajattelemaan olevansa nyt New-Yorkin rikkain mies. Mutta se ei tahtonut oikein hänelle onnistua.

Äkkiä valtasi hänet epätoivon päättäväisyys. Hän hyppäsi ajurin rattaille ja huusi: "Aja satamaan!"

Muutaman minuutin kuluttua oli hän joen rannassa, jossa "Pyrstötähti" kellui. Ilma oli myrskyinen ja aallot vyöryivät vaahtopäisinä poukaman pohjaan asti. Mutta van Rensselaer ei ilmaa ajatellut ensinkään, vaan kiiruhti kannelle ja huusi kapteenille:

— Käskekää lämmittää, komensi hän. Ja sitten heti vesille!

Ihmetellen katseli kapteeni häntä.

— Mihin aijotte, sir, kysyi hän.

— Merelle, vastasi toinen.

— Tällaisessa myrskyssä! Mahdotonta.

— Minä en, piru viekoon, myrskystä välitä! huusi van Rensselaer. Minä tahdon päästä pois täältä — ymmärrättökö te sen? — pois tästä kirostusta kaupungista! — No, mitä te viivyttelette?

— Mutta, herra van Rensselaer, puolet miehistöstä on poissa — ja ruokavarat — — —

— Suoriutukaa kuten parhaiten taidatte! ulisi van Rensselaer. Kiiruhtakaa! Tehkää, mitä käsken! Saatte ottaa laivalle, kenen käsiinne saatte, kunhan vaan lähdette heti, kun höyry on valmiina. Joutukaa!

Hän poistui kapteenin luota horjuen salonkiin. Ja miehistön touhutessa kannella, tulen leimutessa pannujen alla, istui hän whiskyä ryyppiskellen. "Pyrstötähden" vihdoin lähtiessä liikkeelle, makasi hän rentona nojaten pöytää vasten, tunnottomana, väkijuomain huumaamana.

XXXIII.

Siinä hän makasi tiedotonna koneen jyskyessä ja laivan kyntäessä aaltoja yli kuohuvan lahden. Vasta kun he olivat saapuneet aavalle merelle, ja jättiläisaallot kohahtelivat laivaa vastaan, heräsi hän äkkiä siitä, että alus kallistui syrjälleen. Töytäyksestä oli hän kierähtänyt tuolilta lattialle. Hän tarttui pöytään ja pääsi vaivoin jaloilleen. Kaikki hänen ympärillään huojui ja aluksen reuna melkein kosketti vettä. Meri möyrysi oudosti, huumaavasti, eikä mies alussa oikein ymmärtänyt, mihin oli joutunut.

Ovi aukeni, ja kapteeni astui sisään.

— Nyt olemme ulapalla, sanoi hän äreästi. Mihin te aijotte mennä?

— Yhdentekevä, vastasi toinen. Antakaa mennä, mihin tahdotte, kunhan jätätte minut rauhaan!

— Hyvä! sanoi kapteeni. Ohjataan sitten koilliseen. Se suunta on varmin myrskyssä. Huomenaamalla varhain olemme karien ulkopuolella.

Ilta kului, aurinko laski, tuli pimeä. Myrsky yhä yltyi. Van Rensselaer oleskeli edelleen salongissa, yksin kauhunsa kera. Tunnin toisensa perästä istui hän kokoonkyyristyneenä tuolillaan väristen kuin kuumetautinen tai makasi tunnotonna keinuvalla lattialla. Siten vietti hän suurimman osan yöstä, aavistamatta, mitä ympärillään tapahtui. Hän ei kuullut ohivyyryviä, kohisevia aaltoja, jotka nostivat aluksen pilvenkorkuisille harjoilleen ja löivät kumisten keulaan. Hän ei tiennyt kapteenin tuskan valtaamana seisovan yövartijana, neljän miehen epätoivoisina ponnistellessa ruorissa pitääkseen laivaa pystyssä. Ylimalkaan hän ei ajatellut eikä tuntenut mitään, ennenkuin alus törmäsi joltain vastaan, ja sen perästä kuului ruskava, kitisevä ääni ikäänkuin koko alus olisi haljennut keulasta perään saakka. Vasta silloin katsahti hän tylsästi ylös ja huomasi laivan liikkeitten muuttuneen siten, että se nyt kallisteli kyljeltä toiselle ja aallot löivät raivokkaammin kuin ennen.

Salongin ovi temmattiin auki, ja kapteeni syöksyi sisään.

— Keula on murtunut! oihki hän. Kone on pilalla!

Robert van Rensselaer tuijotti höperön näköisenä häneen.

— Mitä te sanotte? kysyi hän.

— Keula on murtunut! ulvoi toinen, ja hänen äänensä kuului yli myrskyn mylvinän.

— No, mitä sitten? kysyi van Rensselaer. Mitä se mulle kuuluu?

— Me olemme hukassa! huusi kapteeni. Ettekö te tajua sitä? Me ajaudumme — me syöksymme kallioita kohti.

Van Rensselaer puristi pöydän syrjää tuijottaen kapteeniin. Hän toisti puoliääneen itsekseen tämän sanoja, ikäänkuin ne eivät vielääkään olisi hänelle selvinneet:

— Ajaudumme? Syöksymme kallioita kohti?

Mutta sitten hän yhtäkkiä huomasi villin, kauhistuneen katseen kapteenin silmissä ja hyökkäsi häntä päin.

— Me emme saa syöksyä! Hulluhan te olette! Tehkää edes jotain!

Pysäyttäkää!

Kapteeni huomasi hänen olevan juovuksissa. Mutta hänen siinä seisoessaan, alkoikin pelästys karkoittaa viinanhöyryjä hänen päästään, aivankuin innostus oli tehnyt edellisenä iltana.

— Missä me olemme? huusi hän. Missä me olemme?

Peloittava täräys vavistutti koko alusta. Se keikahti syrjälleen, ja molemmat miehet seisoivat parin sekunnin ajan tuskan ja jännityksen valtaamina.

Seuraavassa hetkessä nousi se taas pystyyn, ja kapteeni vastasi:

— Me olemme Mainen rannikolla, noin viisikymmentä penikulmaa maalta. Mutta me olemme tuuliajolla emmekä voi tehdä mitään. Jos ei apua tule, olemme hukassa.

— Apua täytyy tulla! huusi van Rensselaer, joka vihdoinkin ymmärsi asian oikean laidan. Oletteko te hullu! Se on mahdotonta!

Hän töytäsi ovelle, kapteeni seurasi perässä. Sitä avatessaan täytyi hänen kyyristyä alas myrskyn kauhean raivon edessä. Ulkona oli pilkkopimeä, mutta tuuli oli kuin elävä olento, joka kiukuissaan pieksi häntä kasvoihin, ja vihmova kuohu pisteli ihoa kuin neulalla. Van Rensselaer näki juuri raketin lentävän kannelta halkaisten pimeyden. Sitten hoiperteli hän takaisin salonkiin.

Asema oli hänelle täysin selvillä, ja kuoleman kauhun edeltä saivat kaikki muut tunteet väistyä. Hän hoippui ympäri, horjahti aina aluksen kallistuessa puolelta toiselle, pudisteli nyrkkejään taivasta päin ja kirkui tuskasta mielettömänä:

— Jumalani! Jumalani! Se ei ole mahdollista! Se on valhetta! Pelasta meidät! Mitä pitää meidän tehdä?

Näin vaikeroi hän, kunnes kapteeni inhoten jätti hänet ja poistui kannelle velvollisuuttaan täyttämään.

Mutta van Rensselaer ei huomannut kapteenin lähtöä. Hän jatkoi epätoivoista kävelemistään tuskasta mielipuolena. Kaikki oli hänessä kuollut, paitsi villi, eläimellinen itsensä säilytysvaisto — jos hänessä yleensä muuta oli koskaan ollutkaan. Hän tahtoi elää, hän tahtoi päästä maihin, olihan hän sadanmiljoonan dollarin omistaja — niin, se hän oli! Mahdotonta hänen nyt oli hukkaa kuin pyydykseen joutunut rotta! Hän kirkui, hän huusi jumalaa avuksi — hän itki — hän rukoi — hän kirosi. Ja yhä raivosi myrsky hillittömällä voimalla, se ulvoi, se mylvi hänen häkkinsä ulkopuolella kuin petoeläin, joka tahtoi saada hänet kynsiinsä ja syöstä pienen aluksen turmioon. Ja häntä, pyydykseen joutunutta rottaa, ei kukaan kuullut, vaikka hän kirkui ja raivosi niin, että vaahto suusta valui.

XXXIV.

Kului tunti — pari. Aamu alkoi sarastaa ja päivän valo tunki himmeänä ikkunoista sisään. Van Rensselaer yhä huusi ja ulvoi, vaikka hän oli jo niin väsynyt, että tuskin pystyssä pysyi.

Taas temmattiin salongin ovi auki, ja kapteeni tuli sisään. Hän oli hyvin kalpea, mutta tyyni ja päättäväinen.

— Nyt on kaikki ohi, sanoi hän. Ilman apua olemme hukassa.

Van Rensselaerin silmät hehkuivat kuin mielipuolen.

— Mitä tarkoitatte? huusi hän.

— Tulkaa ulos katsomaan, kuului vastaus, ja van Rensselaer hoiperteli kannelle. Hän nojasi salonkiin vievän käytävän oveen ja tirkisteli ympärilleen villin näköisenä, ensi hetkessä käsittämättä muuta kuin oman rajattoman kauhunsa.

Ympärillä oli kuohuva sekamelska, ja alus hyppelehti kuin kaarnapala vuorenkorkeusten aaltojen välissä. Milloin oli se alhaalla aallon pohjalla syvässä laaksossa, melkein kuohuihin haudattuna, ja van Rensselaer oli kauhusta tukehtumallaan; milloin vyörähti mahtava aaltovuori nostaen aluksen harjalleen, yhä korkeammalle, huimaavaa vauhtia, aina vaahtoiseen huippuun asti, ja vesi kiehui, sähisi,

vihelsi ja kohisi hänen ympärillään.

Sellaisen aaltovuoren harjalta voi van Rensselaer vihdoin oikein nähdä ympärilleen, ja huuto takertui hänen kurkkuunsa. Tuskin puolen peninkulman päässä heidän edessään oli rannikko, villi, autio, tuhoa uhkaava rannikko terävine huippuineen ja armottomine kallioineen.

Tämä näky sai van Rensselaerin unohtamaan loputkin ihmisarvostaan. Hän nyyhkytti, hän valitti ja olisi heittäytynyt pitkäkseen kannelle, jos ei vaisto olisi pakoittanut häntä pitämään kiini ovipielistä, jotka olivat hänen ainoat tukensa. Että seiso siinä elävänä, terveenä ja askel askeleelta ajautui kuolemaa kohti, että oli avuton leikkikalua sokeitten luonnonvoimien käsissä — se ajatus oli toki liikaa! Hän ei enää koettanutkaan hallita itseänsä. Pelko teki hänestä eläimen, narrin. Hän kirkui, hän nauroi, hän nyyhkytti. Ja hänen sanoissaan ei ollut enään mitään tolkkua.

Hän seiso koko ajan tähdäten katseillaan mustia kallioita. Jo kuuli hän aaltojen kohinan niitten murtuessa rannikkoa vastaan. Se oli läpätunkeva, rajua ääni, kuten aina luonnonvoimain otellessa keskenään. Kerran vaan kääntyi hän ja näki silloin miehistön viimeisin voimin ponnistelevan aluksen pelastamiseksi viskaamalla ankkurin mereen. Hän näki laivan pyörähtävän, ankkurin ottaessa pohjaan. Mutta kun aallot nostivat sen harjalleen, rusahtivat köydet poikki kuin langat, ja alus joutui tuuliajolle.

Sen perästä näki hän miehistön yrittävän saada venettä vesille. Hän hyökkäsi heti esiin ja odotti sivulla sormellaankaan heitä auttamatta, hän seiso vaan pidellen kiini köysistä miesten puuhaillessa. Mutta heti kun hän näki heidän saavan veneen ulos, tyrkkäsi hän erään heistä syrjään ja hyppäsi itse siihen. Toisia tuli perässä, ja pian kuului huuto: "Enään ei oteta ketään." He etenivät aluksesta, kiikkuivat hetkisen aalloilla, mutta sitten syöksivät suuri hyökylaine veneen kumoon.

Van Rensselaer nousi pian veden pinnalle, puoleksi tukehtuneena, haukkoen ilmaa tuskasta mieletönnä. Vene ei ollut kaukana, ja parilla vedolla ui hän ihan sen viereen. Eräs merimies oli lähellä, ojensi kätensä ja tarttui hänen jalkaansa, jossa koetti pysytellä, mutta toinen potki hurjistuneena — potkasi pois hänet, syvyyteen potkasi hänet. Ja vihdoin riippui hän yksin kiini myrskyssä ajelehtivan veneen laidassa.

Alkoi hirvittävä taistelu. Aallot melkein tukehuttivat hänet ja uhkasivat joka silmänräpäys kokonaan haudata hänet kylmään syliinsä. Hän ponnisteli epätoivoissaan pysyttääkseen päänsä veden pinnalla, aaltojen ajellessa häntä yhä lähemmäksi raudanlujaa rannikkoa vasten. Hän tuijotti kauhulla tätä hirviötä, joka seiso valmiina iskemään hampaansa häneen, musertamaan hänet.

Nyt se oli jo ihan lähellä. Hyrskyjen kohina kuului selvästi hänen korviinsa ja täytti hänen sielunsa kauhistuksella, huumasi hänet — tämän värisevän, elävän tomuhiukkasen. Sitten hän äkkiä tunki uppoavansa — syvälle laaksoon. Hän tunki itsensä sinkautettavan ylös ja alas, kiikutettavan ikäänkuin olisi istunut puunlatvassa — ja sitten kävi kulku ylöspäin, yhä ylemmäs aina aallon vaahtooselle harjalle asti. Hän kirkui, väenteli ja paiskeli itseään — ikäänkuin kamalan painajaisen kynsissä. Mutta aalto tarttui häneen — hän tunki, kuinka se otti kiini hänet ja veti mukanaan, ensin hitaasti, sitten nopeammin — ja nopeammin — nuolen nopeudella — ja vihdoin viskasi hänet kallioihin.

Rikkiruhjotuin kasvoin, särkynein jäsenen ja pää murskana makasi hän siinä. Ja viimeinen elonkipinä sammui hänessä — elon, josta hän oli niin rajattomasti nauttinut niin kauvan kun sitä hänessä rahtunenkin oli jäljellä.

XXXV.

En tahdo väittää aaltojen itsetietoisesti ja tarkoituksella kohdelleen van Rensselaerin ruumista siten kuin ne tekivät. Ihan sattumalta vaan eivät ne tänään antaneet hänelle hetkeksikään rauhaa, vaan hakkasivat alituisen häntä kiviä vasten; aalto toisensa perästä vyöryi tarttuen häneen ja yhä vimmatummin ne pieksivät ja kierittelivät häntä, kunnes hän enään ei ollut ihmisolennon näköinenkään. Vasta illan tullen, kun tuuli tyyntyi, löysivät ne alempana rannalla pienen hiekkasen poukaman ja ajoivat hänet sinne.

Se oli rauhaisa paikka, ja koko pitkänä kuutamoisena yönä ei sinne kuulunut muita ääniä kuin aaltojen huutoja toisilleen heidän viskellessään kuollutta ruumista edestakaisin välissään. Ja aamun koittaessa oli se turvonnut, sinertynyt ja makasi puoliksi hiekkaan hautaantuneena.

Aurinko yleni, mutta yhä makasi ruumis peittämättä, kunnes kokonainen armeija pieniä olentoja alkoi

lähestyä sitä; ne olivat kömpelöliikkeisiä olentoja, varustetut pitkillä aseilla, joita heiluttelivat eestakaisin ilmassa. Yksi niistä kiipesi piankin kuolleen kasvoille ja iski kyntensä sen huuliin, ja tämän perästä seurasi toisia niin pian kuin suinkin pääsivät.

Ja harvinainen saalis se olikin! Enemmän kuin neljäkymmenen vuoden ajan oli läpi koko maan etsitty tavaroita, jotka olisivat kylliksi harvinaisia ja kallisarvoisia Robert van Rensselaerin käytettäväksi. Ajatelkaa vaan niitä maljallisia kallisarvoisia viinejä, joita oli haudattu tähän ruumiiseen! Niitä monia laatikollisia harvinaisia sikareja, joista se oli saanut hienon tuoksunsa! Ostronit, metsänriista, ihmeellisesti maustetut kastikkeet, loppumattomat herkut ja ruokalistat hienoine, ranskalaisine, silkille maalattuine nimineen! Eikö tuhansittain miehiä ja naisia ollut työskennellyt näitä tavaroita valmistaakseen, jotta niitä sitten voitaisiin kristalli- ja hopea-astioissa tarjota tälle kallisarvoiselle ruumiille — työskennelleet vaatettaakseen sitä, valmistaakseen sille asunnon ja raivatakseen jokaisen kiven sen tieltä? Ja nyt lepäsi se hiekassa nälkäisen rapujoukon syötävänä.

Koitti toinen päivä. Iltapäivällä sattui kaksi kalastajavenettä soutamaan ohi. Eräs miehistä huomasi ruumiin, nousi toverinsa kera maihin ja huusi toisessa veneessä olijoille, että jokin laiva luultavasti oli joutunut haaksirikkoon, ja että he soutaisivat rannikkoa ylöspäin nähdäkseen, löytyisikö jotain.

Sitten meni hän kuolleen ruumiin, tai oikeammin, sen jäännöksen luo. Vaatteet sillä olivat koskemattomat, ja hän alkoi tutkia niitten taskuja. Sai ensin käsiinsä erinomaisen kultakellon, jonka van Rensselaer oli ostanut Genuasta tuhannen kahdeksansadan dollarin hinnasta. Se herätti hänen uteliaisuuttansa, ja hän alkoi kiireesti tarkastella toista taskua, josta löysi lompakon, sisältävän vähän rahaa ja muutamia käyntikortteja. Niistä oli kirjoitus jo puoleksi hävinnyt, mutta tarkkaan katsomalla voi siitä kuitenkin vielä saada selvän.

Kalastaja huudahti:

- Hyvä jumala, tässähän on Robert van Rensselaerin nimi!
- Kuka on Robert van Rensselaer? kysyi toinen kummastellen.
- Etkö sinä koskaan ole kuullut hänestä puhuttavan? Sehän on rikkain mies tässä maassa.

Täynnä kunnioitusta katseli puhuja kuollutta ruumista. Mutta hänen toverinsa astahti vähän taaksepäin ja sanoi:

- Haisee se kumminkin kuin tuhannen helvettiä!

XXXVI.

Pian palasi toinenkin vene takaisin, ja miehet tiesivät kertoa "Pyrstötähden" joutuneen haaksirikkoon, ja että olivat löytäneet vielä pari ruumista. Muutamia tunteja myöhemmin oli uutinen saapunut New-Yorkiin, jossa se synnytti uuden hämmingin Wall Streetillä ja syvän surun onnettoman miljoonamiehen perheessä. Ennen iltaa tiesivät sanomalehdet kertoa Robert van Rensselaerin maallisten jäännösten — ne käyttivät tätä sanantapaa — olevan matkalla pääkaupunkiin ylimääräisellä junalla.

Luonnollisesti tuli niitten osaksi juhlallinen vastaanotto. Kaksi päivää myöhemmin tapahtui hautaus — vaikuttava ja mieltäylentävä tilaisuus. Minä voisin tähän lainata useita palstoja näistä hautajaiskuvauksista. Mutta, koska kertomukseni alkaa jo venyä liian pitkäksi, tahdon vaan enään mainita, että hautajaisjuhlallisuudet vietettiin suuressa kirkossa Viidennen avenyn varrella, että siellä oli läsnä pääkaupungin koko rikas ylhäisö, ja että hänen korkea-arvoisuutensa, tohtori Letence Spray piti siellä yhden parhaimpia saarnojaan, jonka aiheena oli lause: "Autuaat ovat miljoonanomistajat, sillä he saavat maan periä, eikä kenenkään pidä sitä heiltä pois ottaman."

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PÖRSSIYLIMYS: ERÄÄN AMERIKALAISEN MILJOONAMIEHEN ELÄMÄNTARINA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set

forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and

the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation

requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.